

At in fano Bernardus. bone in
 dolis semp exhibuit insignia. De
 matris vrb exiit cu illo iudicia boni
 tatis: fanes gratiosa: uultu placabi
 bilis. ocli colubini. Qd qd fuit illi
 ad iudiciu bonitatis ex dono uacit.
 p bonu gre transit i virtute. Infans
 ndu fano lingua: fani videbat gra.
 ia accepta. Auultus alacte. vtra
 siens ia in puez. ia aliqd matru p
 tendebat: puerilia iura trascedes.
 Qd adolescens reperit. in p scripto
 narrat ope. ac demceps ad uix p
 fionis tepingit diligenter: qntu sic
 ia dan e haur optimo pictori. s p
 otupato. **Explicit lib pmi de
 vita sa bernardi. Incipit p
 fano cernaldi tioneuallis albis:
 in secudu libru vite eiusde.**

alias
 Bernardi, ne
 habetur in
 impressis
 libris.

Trox illuc
 mu gesta
 u nli scrip
 toy laudibz
 attolentes
 ubis ea sol

lepny te
 lebrant: qntu excellentis igenij. y
 diserte lingue potuere conuincia.
 Cuiq tractator. vop iuctis oplexi
 bz pari sut fede diugati: yppositu
 terna ut dan e ordinadu. ingeni
 u y eloqueaa duenerit pspice actu
 e: y ad qeru tranquillum portu di
 rto cursu matia digne. ordiatemq
 dispoita appulit. Vbi u sublimi

tas negotu sub imperito artifice.
 naufragia elidit scopul. y succubere
 te sensus ebucudie. tractatoris laxat
 plupno. sero de correptoe mit si
 hu: qa q in multos effusa sut n re
 uocari possit n corrigi. y distona
 na scripti y opm. uenultus eet ab
 radi q emba. Hec ego metu repu
 tas. y reuol'es omuino timeo. ne
 sic ipe mltoz i prudene soles idigna
 ri. q cu sa y facidia tarent. ad scri
 bendu papites. cu se uehent emir
 erit haur sanguine: ita y ego si qd
 sup me e aggrediar. me ipm terri
 sioi expona. Qs em ego su. q ab scri
 ben da gesta sallemi vni Bernardi
 di clareuallis albis alpire. q mris
 teporibz singlar religioe flourit
 y doctna: cui odor exiaunt uniu
 sam repleunt eccliam: cui gra co
 operate dno. signis y miracis testat
 e. Qd in monastiu erant uros ui
 ros. qd rethores. qd philosophos.
 scilicet huius scole misert ad couisacoe
 theoretica. y mores diuinos. Quen
 ibi flourit disciplina. ubi n erat ex
 amia magistror y eggy uiri exer
 citato in intellectu insignes: q ab in
 uice diuinus studijs ihntes. ml'ns
 graz auctoritatis iuue se ips edo
 cet y accedat. Quoz unanimis v
 mulitas. carat cantu gduu. y
 alcedes cu Jacob isumitate schale.
 i decore suo dm uidet: radiate coro
 na pspiciu. Debueant utiq ubi

illi quibus nichil in aliqua gratia deest. hoc
labore assumunt et eorum esse uenia-
bilis in sculpe monumenta. ut esse
eorum studio delectabilis pagina. quod quod
uicere fuerit legendis disciplinis et
esse spes solacio secus positus reli-
quis sacris corporis. et sermois. Ex
crema emulsi. et quod honores lateant
clareuall' s'ueuit humilitas. proferre
in publicis aliis sui iudicia uiri illi uo-
lentes erubescunt. et quod honores eos facit
preceptis et abiectione. quod quibus oblatio dig-
nitatis. in quibus se proferre humilitatis pe-
riditatis uideat. Ob huiusmodi causas
se se in silicem cardines retinere. ma-
gis in sacro henni. quam in toto pala-
ti delectat. in in in silo. si in cru. glam
quod. In huiusmodi in ceteris. et huiusmodi ne-
gatione suorum sarcinas. alius libere in-
ponit. Et ut sublato uenabilis me-
morie domino guilhelmo. qui est de uiri-
tate gloria proordia felle et deuote
scripsit. ad mea exiguitate huiusmodi
deuenit penca: et in posuit in disce
ecclie caritas. ut totum pulchrum filius
phetay. In quod cologuidas miscuo
negliens. superiecta ut s'ido formula
amaritudine dicit heliseus: et exel-
sus insipiente. obediencia uirtus dona-
bit. **Explicit prefatio. Incipit liber**
secundus uite sancti Bernardi clare-
nall' abbatis

A repellere ho-
noriis pro curi
adhuc instituta

69
niter et redoleret: uia uirtute carnis
ingressus est. Per mora in electioe disti-
dentibus cardinalibus. et diuisa ecclia plu-
res numero. et seniores consilio. uita ap-
probabiles. uiri uirtutu probr. diaco-
nes. epi. Innocentium elegerunt: cui
uita et fama. et etas. et scia. digna sumo
sacro habebat. Et uia pars al-
ta. in fames aulus uioleaa. in rone
corrobora: penam leonis ad huiusmodi
re aspirate. fraudulenti machinatio-
nibus seorsu et papitatu noiaur adde-
tu: et ceteris reuictibus ordiaur. Quod
uia parte catholica erat. elam suu solep-
nit ordiatu collocant in cathedra.
et plora illa in quibus festioes huiusmodi ex au-
na s'uerudie roma pontifices et
auduxere: et p' tepe honori de. Ar
aplice affuit dignitatu. Et tunc sane
latiense palatu morabat. in erat
ia eis tuta in domibus probris masio:
cu eos acrimie per satellites in festa-
ret. In uia diu resistere in ualeres: p'
confedatos sibi quosdam ex nobilibus ro-
mais. ad tepe in tribus eorum receptacula
habuerunt. Si in eis pleuerunt fide-
litas: na in breui aut uij. aut for-
titudine. temerarie in multitudine. aut
pro corrupti sunt. Na per ta pro
gnis uirtute quod ad hinc sibi affini-
tate in multitudine tanta erat: ut se
eu tota ciuitas sequeretur. ul' pecunia.
ul' comodis obligata. Congrega-
ueat sane opes innumeras: quod ta
in ex actioibus tunc. quod in legationu

negotacionibus ad expectandas in-
dinas reseruauerat. Insuper et patu-
rensus amplas gentes eateu⁹ sigil-
lata. in distributa in plinu⁹ ad fas et
nefas. uenale plebe armaueat. Qu-
ibus erogatis donaria regu⁹ in ornami-
tis etie. ab ipis euulsiit altari⁹. Et
nunc calices frange. et crucifixos aure-
os in b⁹im diuide. ipi p⁹fam xpiani
ul⁹ timent ul⁹ erubescunt. q⁹lia sunt
iudei q⁹ ad derisionem religionis nre
sac⁹ uasa et ymagines deo dicatas
audact⁹ diminuent. Igit⁹ q⁹s q⁹ p⁹m
suo sc⁹m mar⁹ et ym⁹ ducti ad sce-
lus. sac⁹mentis g⁹alib⁹ publice per-
uendider⁹ assensu⁹. et in omne san-
guine man⁹ exposuer⁹ et arma
et cotidanis aggressib⁹. p⁹te q⁹ tu in
noct⁹ erat. maledictis insectabant⁹
et gladius. Habue⁹ ig⁹ serui disci-
puli. et q⁹ase in humana tuci n⁹ po-
tante. cede eleger⁹. Et p⁹curans cla-
uauigis. et de ore leonis et de ma-
nu bestie. p⁹ tyberim in t⁹renu⁹ ma-
re elapsi. p⁹sp⁹is uentis carbasa
impellentib⁹. cito ip⁹ortu pisano
felicit⁹ appuler⁹. Audito tantoy
uiroy adu⁹tu. et cognita causa
p⁹te q⁹ de urbe exier⁹. g⁹ulata e⁹
pisa. q⁹ ad se roma⁹ nois gla⁹ t⁹s
ferret⁹. et illis p⁹petue sibi i⁹ famie
i⁹sculpentib⁹ notam: sibi nois et⁹
et p⁹heius fame in scripto parer⁹.
Occurrunt ig⁹ honorati uim. et su-
les. et d⁹m p⁹. pedib⁹ ad uolunt⁹ g⁹as

agunt. q⁹ eos tanto dignos iudicant
set honore. ut eoy eliger⁹ urbe. q⁹ p⁹
pa dignaer⁹ illustre p⁹sentia. Qua e⁹
inquit ciuitas. uos ip⁹s tuus. nris
stipendijs famumulan⁹ tibi. immo
in usus tuos res publica q⁹q⁹ ap⁹
repositu⁹ h⁹ exponer. Nichil dupli-
catis ipsam⁹ iuuenes. si in ad-
h⁹ebit. in resiliet. in iurabit. in iura-
m⁹ta distoluet. Non inhiat ip⁹s iste
rapinis domesticis. et redib⁹ in testi-
nis. Non e⁹ gens nra domi audax:
ext⁹ metuculosa. Nos si serui sum⁹
n⁹ d⁹m. et c⁹ues. et fr⁹s. honore nre
p⁹uenientes. n⁹ sed in ofis ausib⁹ altu-
tru⁹ puocantes. Domi ma⁹ s⁹uetudie
v⁹tm⁹: fori tudine nram sepe hostes
exp⁹it. Nos penus subactis. et bale-
arib⁹ insul⁹ subiugatis. in maria
de pirans. et discolis triumphantes:
reges eoy capti uos in uicul⁹ pisani
indurim⁹. et q⁹z spolijs et uaria sup-
pellectili hodie in adu⁹tu tuo ornar⁹
copiam et placee. et letabunda ciuitas
coronar⁹. Sost hui⁹modi uba ip⁹s
obuia p⁹cedente. p⁹ in numabili m⁹ta-
tudie. uix patebat adu⁹entib⁹ uia:
si pedetemptim p⁹cedentes. desid⁹ata sui
copiam p⁹spiciantib⁹ p⁹ fenestras mar-
tis. et u⁹gnib⁹ et puul⁹. cardinales
p⁹ibant. et p⁹oretis h⁹ in de b⁹ndic-
tionib⁹. usq⁹ ad bre⁹ maie canonic⁹.
d⁹is ip⁹ tu comitatu suo gl⁹se de-
duct⁹ et honorifice suscept⁹.

P R⁹im⁹ am⁹ de urbe

egreduntur a dno ip. in gallias fue-
runt nunci. q. dissensionē & soluat
a per fr. ordmē. galli caue intima-
rent emle. & hortarent epōs. ut i-
ulnone p̄supraois huius accingent?
& dāpnata pte soluat. subscri-
berent uniat. **N**ec dū ad plenū
tenor opis in tuerat epōs. n̄ pua
nū q̄sq. dmodae p̄sup̄it assensū:
dūer collecto stāpis gnali. q̄erū
i. omne dēuēt. q̄d renpēt. q̄d
dāpnaret. **N**ec enī firmia cētis
regōibz p̄uuius ad cōsmata ali-
quā guberni ul' burdini susceptio-
ne fedata ē. n̄ malignoz ad qui-
eunt erroribz: n̄ fabricata ē ydolu-
m ecclā. n̄ uenata in per cathedra
monstrū. **N**ec enī talibz in causis
p̄ncipalia aliquā fruerē edicta. n̄
gnalibz utilitatibz p̄uata dmoda
p̄uulerē: n̄ declinatē ad partē.
p̄sonis detulere s̄ causis. **S**ic
opunt. fornt̄ p̄secutioibz obuiant:
n̄ dāpnā n̄ exilia formidant. **C**onuo-
mto igit̄ apd̄ stāpas d̄silio. **A**bbas
s̄s clareuallis **A**dernarda. sp̄alit̄
ab ipō rege. & p̄ncipis q̄busq. pō-
ntificibz accersit. sic postea fatebat.
n̄ mediocr̄ pauidus & tremebūdus ad-
uenit: peridin̄ q̄ppe & pondus ne-
gotii n̄ ignorās. **I**n itine t̄ solari
ē eū d̄s. ostēdes ei in visu notis
emlam magnā. **C**ordic̄ in dei lau-
dibz d̄uētē: un̄ sup̄auit pacē
sū dubio p̄uenturā. **A**bi ū ad lo-

70
nū uentū ē. celebrato p̄us ieiunio.
p̄tibz ad d̄m fuis. nū d̄ d̄dem ūbo
t̄tati. rex. & epi. p̄ncipesq. d̄sed̄
sent. omniū unū d̄silū fuit. una
s̄nā. ut negotiū d̄i famulo in p̄one-
t̄: & ex ore eī causa tota p̄nder. **A**d
ille timēs licet & tremēs. mōtis n̄
uitroz fidelū. adq̄escēs suscepit.
& diligent̄ p̄sequut̄ electois or-
dine. electoz m̄ta. uita & famā p̄o-
nis elā: aperuit os suū & sp̄s s̄s
impleuit illud. **D**ns̄ ḡ omniū ore
loquut̄ suscipendū ab oibz sū-
mū pontificē noīauit innocēti-
ū: & m̄tū eī os parit̄ acclāuerit. **E**t
teant̄s ex more laudibz deo. obedi-
entiā demceps pollicat̄: electoi in-
nocēti om̄s parit̄ subscripserit. **I**n
tēa d̄ns̄ ip̄: mult̄s in p̄sis. & in t̄sna
& in alijs p̄uincis potestatiue dispo-
sitis. ualefacēs p̄satis. gr̄as agēs.
in p̄uicā nauigio delat̄ ē: & bur-
gundiā t̄siens. aurelianū p̄uēt.
Abi om̄tētibz epōs: a rege p̄sili-
mo francoz ludeuico alact̄ & hono-
rificē suscept̄ ē. **I**nde a gaufrido
carnotēsi maḡnax uirtū uiro.
carnotū debuāt: ubi & angloz glo-
mosus rex henric̄. & t̄u maxio
epōz & p̄tēz comitatu om̄urrit. **H**e-
quoz regē uenabil' abbas ad eū
p̄missis nūcijs adduxit. **Q**uē uix
p̄uasit innocētiū reape: ab epōs
anglie penit̄ dissuasū. **C**um enī
omni modis retalcit̄ret & detrectat̄.

quod times ait: "times pro in cur
re si obedias in notendo." **Cogi**
ta in quod quom de alijs potestas
tuis respondeas deo: istud in re
lingit: in me sit hoc potestas. **Ad h**
uibu persuasus rex ille tam potes:
extra regnu suu dno ip dicitur
usq carnotu. Multa ibi dca et fia
sunt: multaq ibi et scilama. et ecclesiat
tica negocia defimta. **Reus** itm de
germania legati dno ip: tam epoz
q regis. **Consu** et literas detulerit
et de ptaone publica: ut ad eos tra
siens. sua eis desiderata. exhibet pse
na. **Facile** em persuasus fuit recipere eu:
que ia ceteri recepisset. **Et** demittit
eu dilecto. et deuono gallicane ecclie:
cu et singli. et omis uisitacione apli
ca experebat. **Plurima** ig francia
remis duocant **Salu**: in q mult
ad honore di disponis. **rege** lode
uicu uiuere pre. p philippo fre coro
nauit in rege et unxit. **In** oibz hys
dno ip: a bhem a se separi n pacie
bat: s cu cardinalibz rebz publicis
assidebat. **Et** et puati quod quod habe
bant negocia. uix di secrecius **su**
lebat. **Ipe** u quidita referebat ad
curia: et oppresis patama exitebat.
Ig soluto **salio**: leodiū dno ip
romanoz regi omir. **Et** honori
fice hte suscepti e: s uelocit obnu
blata e illa serenitas. **Si** qd in
portune id rex in statu temp ha
te se reputans optumū. epoz sibi

restitu in uestituras. **qs** ab erp
decessore imparore henrico. p mae
imos hte labores. et multa pericula
romana ecclia vendicarat. **Ad** quod
uibu expaue et expallue roma:
guus se apud leodiū arbitri periclm
offendisse. q declinauerit rome.
Flet et ihu superebat: don miru
se opposuit albas scs. **Audax** em
resistes regi uibu malignū miru
bertate redarguit: mmi auctorita
te **spes** aut. **Rediens** aut aleodio:
clari ualle dno ip: p se ipm uoluit
uiscare. **Ubi** a paupibz xpi n pur
pium et bissō ornata n cu de auratis
euglijs occurrentibz. s pānosus agri
nibz scopulosa baiulanti bz cruce:
n tumltuācu clasticoz tonitruo n
clamosa iubilacoē: s suppressa mo
dulacoē affruosissime susceptpē.
Flebat epī. flebat ipē sumū ponti
fer: mirabant **gregario** illius
guitate. quod in tā solepm gaudio
omim oculi humi defixi. nusq uaga
būda curiositate circūferret: s **explo**
sis paltebs ipi nemine uideret. et
ab oibz uident. **Michil** in ecclia illa
uidit romanū quod cupet: nlla ibi
suppeller eoz sollicitauit aspectū: ni
chil in oratioe n nudos uident pa
metes. **Solis** moribz potat in hie
ambico: n dāpnosa potat ee frily
humūdi pda: cu minui n poss aut
portata religio. **Sau**debat omis in
dno: et sollepnitas n abis s uauibz

agebat. **S**ams ibi opira p similia:
 p careno sapa: p rumbis olea: p
 quibz libz delicis. leguina ponebant.
Si forte piscas muent e. dno ip ap
 posit e: v aspru n usu m omune
 pferat. In uidit dyabolus. v seruoꝝ
 dei glam. qis tantu hospitis nobilita
 uit p sena ferre n uales. du in cho
 ro alact spallent. v deuote p sentibz
 v n nullis ex cardinalibz qm audi
 tu v aspru eoz delectabant: aliqros
 frum horribili pauore turbauit.
Na v vn prens occupatus blasphe
 ma vba queda locuti. dicit in qui
 es ego sum xpc: v alu plures frui
 v tremebudi ad bn pris uestigia
 fugert. At ille rulsus ad ceteros ora
 te in qd: ac demceps sub silencio eos
 qui turbati uidebat eduxit atqz
 pscuit. ut ne qsim ille q uentū
 pmetat efferre conabat in thea
 trū. v scia in nocencie idensū n vt
 putabat estianone religiosoz homi
 nu coruꝝe possi: s se p det. v conati
 suos experiet in firmos. **C**anta si q
 de celeritate oia sut sedata. ut psonas
 illas q ppe astabat. omnino latueit
 qd aciderat. v maligni hostis velo
 at increpar e n modo scandalū eis
 qd parabat inferre nequeit. **S**ad
 illoꝝ nonna re pferre. **T**mqz e ex eo.
 ut diligenti sollicitudie. v amplioi
 custodia se frēs muniret: v merito
 v nio v possessioibz demceps crescat
 clareuall: v multiplicatis uenibus

ferre p omne latinū lon illius di
 taret religio: ipe q abbas scs ex it
 amplius solito miraculis clarescet v
 signis.

Longas in gallias face moras
 dms ip n potuit. **S**i sic m f se
 v regē lothariū cōdixerat ro
 mā ei occurr: v ui exerat i latanesē
 palaciū deductū. **M**ulti q ex nobili
 bz romais fideles ecclē: eū honouifice
 susceperit. **V**erū petrus leois n po
 nes dñi adiutorē suū. s confederatoꝝ
 stpari miliaa in edinoꝝibz v tucioꝝibz
 frībz manēs. lothariū iudicauit vru
 te v iudices suis agressus publicos.
 n sibi seruitans sue fecit piclm. n cau
 sas pflit hostibz dedit: s m libez
 eoz distursū machinis supioꝝibz. v
 obstacul uacuis ipediuit. **V**itauit q
 obstinatillie nupatoꝝ colloqū. n
 minis n blāmētis flexus ē: n de statu
 suo salu cur libz psonē admisit.
Relicto ig rome moceao: alias im
 pator digredit. **S**errus ū pael dis
 cessū crebros mouēs p urbē excurā.
 fidelū cedibz m hābat. **I**ntelligēs
 ig in nocencius romā sibi in fructu
 oia eo tempe. ad horā ne psona sua
 illuā bestie rabie effemret. rursū pi
 sas reuēt: ibiqz aggregatis coau
 omidens ep̄is alijs religiosis psois
 uims. magne gle sinodū celebrat.
Astuit p oia i silis v iudicijs. v
 diffinicoibz scs abbas. ipendebatqz.
 ei reuenna ab oibz: v exculabat an

3

exculabant

luniam et factores. si quod fastus si mul-
titudine amone pberet accessu. et
aliis egrediens. alii in troibat:
ita ut videtur in huius. et nichil sibi
de huius honoribus arrogans. si esse in
parte sollicitudinis si in plenitudine
potestatis. **A**ctiones silii longum est
psequi. summa in excommunicatione per-
et irremediabili scilicet eius deiectione consistit.
et usque hodie her sua pseuerat.

Sicut dicitur ad romanos
bas mediolanenses. dicitur pro
abbate dare uall. que nul-
tis supplicationibus expenerat. guldone
pisanu. et matthi albanense episcopus a-
latere suo direxit: que salua per anselmu
i eade urbe sum ablueret et ad unitate scilicet
ecclie deuos reuocaret. Abbas igitur cum
pccatis uiris quos a dno pro collegas ac-
ceperat. addidit oratio. et dicitur alio
uiru uenabile gautredu carnotense
episcopus: cuius innocencia et sinceritate. in
multis pbauerat. Et usque cardinalibus
bonu: ut tanto adiutore negotiu tantu
ponderis fularet. **T**ransito itaque ap-
pino. ubi audierunt mediolanenses abbatem
desideratu. suis similibus ppingere. longe a-
nuitate miliaribus septem. omnes ei populi ob-
uiant. nobiles. ignobiles. eques. pedi-
tes. mediocres. pauperes. qui de ciuita-
te migrent. ppos lares desert. et distinc-
tis agminibus in credibili reuerentia.
vix dei suscipiunt. Omnes pariter delatant
aspiciunt. felices se iudicant et que firmiter
auditu. **D**e osculatur pedes eius uniuersi
possunt

et licet hoc ille moleste acciperet: nulla po-
tuit p nos et deuotos rone pperere. nul-
la in edicione repellere. **D**ellu cabat
et pilos. que potant de indumens eius
et morborum remedia de panorum lasa-
niis aliqd de thebar. omnia scilicet iudica-
tes que ille tenuit: et se scilicet tactu
eorum uel uisu. **P**recedentes imagines et sub-
sequentes. letitudinis acclamationibus ap-
plaudere albi et diuinitate spissantia
agminu demitu. tam de solempni reddi-
de hospicio. **E**t cum tractatu esset in pub-
lico de negotio pro quo tam uel di que car-
dinales aduenant: obliuio fortitudinis sue
cuius omni ferocitate deposita. se ita albi
substituit: ut obire eorum non magis ille
possit aptari potest uel uel. **I**usta sequitur
uelle in. que posse necesse est. **S**acris omni-
bus reconciliata ecclia. firmatis in plebes
et ordine patribus. alia ceperunt nasci ne-
gona: et in sanien diabolico. **N**igra
oblectis corpibus de bachana. oppositu
est uerillu christi: et in crepante uero di. de
pos. **A**ctus supuenit ex emineo uita
te pnta et tremebunda diffuge demo-
nia. **E**t noua legatio in romanu per agna
inuenit. et diuinis legibus fidei pagina
allegans. plans in mediulnis. sang-
ne christi scriptis. et bulla crucis in pres-
sis. que figa auctoritate sua tressa et in
ferna. sibi subdit et curuat. **I**audita
est in his temporibus tanta populi fides. tanta in
hoie uita. iter quos erat religiosa et
reio. cum signorum glam abbas et bulca-
ti eorum. illi uel scilicet abbas de scriber.

72
5

et hoc de eo indubitanter sentiret. ut quod
quod a domino peteret impetraret. .
Adducit igitur ad eum nichil he
sitantes muliere omni nota.
qua septem annis in mundus uer
auerat spiritus: et postulat supplices. ut in
noie domini demoi imper fugam. et mulieri
sospitate. Que populi fides. non inimita
uendia pro dei ingrebat et in puluere
magis conscius sibi insueta expiri non
presumebat. instante penam populi erubesc
rebat. si caritati postulanti obstinacius
resisteret. et uidebat ei quod offenderet dominum.
et in potentia diffidentia obnubilare ui
detur: si a fide populi. fides ipsa dissentiret.
Estuabat igitur secum: et licet signa non fidelibus fieri
oportere assereret. ausus suos spiritu sancto comit
titur: et oroi in cubens relicto elapsa uirtute.
sathana in spiritu fortitudinis increpat et fu
gat: mulierem reddit in columen et aeternam.
Retinuit quod aderam et leuantes manus ad si
dem. deo qui in se eos uisitauit gratias agunt
Aubinū ē ubi et proreperit fama: et repete
tom paulit urbe per ecclesias per proia copu
m oia. Conueniunt iudicij: se uero dei ser
mo habet: ubique dicit publice. nichil ei
impossibile ē quod a domino postulet: et ad
presens eius aptas dei aures dicit. et credit.
et predicat et affirmat. Nec possit aspau
eri uel auditu ullom sciam: irruit alii
ipsentia eius: alii don exeat proficibus presto
labant. Cessant ē ab officijs et artibus.
tota ciuitas in hoc spectaculo suspen
sa manet. Construit. postulat iudicij:
et tenuisse eum singulis salutem uidet.

Terna die ad ecclesiam sancti ambro
si diuina celebratur missa
seruus dei preedit. Vbi expectante mu
nempli multitudie. in ipsa missar
solempnia. dum clericis canentibus. ipse se
cus altare sedet: puellam ei paruulam
offerentes quam uehementi impetu uerabat
diabolus: orant ut miselle subueniat.
et diabolum in ea debachantem elidat.
Audita supplicatoe astancum. in tuum
psona frendente sentibus et stidentem. ut
intuentibus eēt horrore: passus ē etati. et
uehementie anxietatis illius doluit. Sa
tena igitur talis in qua diuina celebratur
missa postulat. in qua dignis lance sup
fuso. in se orans. et domini uirtute et fides.
omni puelle salubre potum applicat: et cor
pori eius nullam medicinalē in fundit. Nec
moram quod ureret sathanas. in fusiois
illius uirtute ferre non potuit: sed urgente
in misericordis crucis antidoto. festinat
egredies vomitu sordidissimo treme
būdus erupit. Sic purgata psona
diabolo p fugo et fusio. laudes debi
tas deo canit ecclesia: et per acclama
tiones letabundas. alacer populus ibidem
donec expleant missa in mobilis per diuina
seuerat. Sub aspectu itaque omnium in to
lumis puella a suis domum reducat:
et vix tantum a populo dimissus ad hospiciū
revertit. Nescio quo die iudicio eo sepe
tate in mediolano. iuxta illud ysaię
uobis pilosi clamabat altum. et oc
currebat onoretauris demonia et effre
natis disturbibus plurimos in festabat.

ner emt qui in solencie eoz resistet:
sub cū dicit anselmi salutare. q̄ pet̄ fau-
ror extiterat. sacerdotes gementes. ugi-
nes squalide. sacrificiōes maledicte. alta-
re pollutū iram dei iplm̄ puocasset.
At v̄ in aduentu uiri dei abdicatis
anselmi prestigijs. 4 in sedis aplice
obiām sub innocencio reuocata ecclā.
i pedita illa temonū licencia: 4 cor-
ndie dabat locū. 4 ad p̄ces uiri dei dis-
fugebat dyabolus. si qm̄ resistē co-
nabat. in ip̄o conflictu subcūbens: glo-
riofosius pellebat. Int̄ eos iḡ qm̄
verabant. mulier gr̄deua cuius me-
dialanēsis. 4 honorata quidā mar-
na: usq̄ ad ecclām b̄ti ambrosij. p̄
b̄tū vix a mltis t̄ta est. In cuius per-
tore pluribz ānis dyabolus sederat.
4 iā ita suffocauerat eā: ut uisu 4
auditu 4 v̄bo puam. si tendēs tenibz
4 lingua in modū p̄mosadis elephā-
tine p̄tendes. monstrū nō femina vi-
deret. Sordida er̄ facies: uulga
ribilis: flat̄ fetidus: in habitarijs
sathae colluuisa testabat. Hanc cū
asperit̄ ū dei. nouit̄ iher̄te ei. 4 in
uis̄ arū dyabolū: n̄ facile eḡs̄s̄ de-
dono. q̄ tanto possedat tē pore. Con-
ūsus iḡ ad iplm̄ cuius muneā adeat
mlt̄itudo. orāe iulz attencius: 4 dei-
tis 4 monachis. secū iuxta altare
sistētibz. mulierē ibidē iulz ostinū 4
tenti. Illa ū reluctans 4 diabolica
nō naturali v̄tute recalam̄s: n̄ s̄a
hoz iniuria abbem pede p̄cussit. que

ipm̄

dyaboli ausū. māsuete ille 2 temp-
sit: 4 ad expulsionē nō indigna-
onē ire. 4 pacifica 4 hūili supplicatōe
d̄m̄ inuocat ad iutorē: 4 ad imolan-
nē hostie salutaris accedit. Quonēs
tū eandē hostiā signat: tonens ad
mulierē 2ūsus. eodē signo crucis edi-
to. sp̄m̄ neq̄ ad leta foras impugnat.
Nā v̄ ille malign⁹ quonens adūsus
eū signū crucis extendit: p̄cussit se
indictis acinus seuit: 4 recalam̄s
2r̄ stimulū. qd̄ nā tolet̄ p̄dit̄ in uir̄.
Sepleta aut̄ orōe d̄nica: efficacius
hostē aggredit̄ vir̄ bis. Datene si-
quidē calicis. sacri d̄ni corpus in-
ponēs. 4 mulieris capiti supponēs:
talia loquebat. Ad ē miā sp̄t̄ uider-
tuus: ad ē sumā potestas: iā resistē
si potes. Ad est ille inā salute pas-
surus. n̄ in qd̄ p̄nceps m̄di einet̄
foras. Illud corp⁹ qd̄ corpe uigis
sup̄tū ē: qd̄ in stupite crucis extensū
ē: qd̄ in tumulto iacuit: qd̄ de mor-
te surrexit: qd̄ uidentibz discipulis
ascendit̄ in cel̄. In hui⁹ ergo maues-
tatis tribili p̄testate t̄ sp̄t̄ maligne
p̄cipio. ut ab illa illa er̄ egrediens:
4 2tingē eā demiceps n̄ p̄sumas. Cūq̄
eā in uir̄ deleres 4 manē ultra nō ua-
lens atrocus afflictaret. tam magnā
nā q̄ modicū temp⁹ habens: rediens
s̄s̄ p̄ ab altare fractionē hostie saluta-
ris 2pleuit. diffundendāq̄ in p̄l̄b̄ pa-
tē ministro dedit: 4 2festim̄ par̄ 4 sal-
inteḡ reddita ē mulier. 4 iniquus ille

uuifica misteria. q̄re sic effica tie v̄
tuis. nō cōfessione. si fuga coactus
ostēdit. fugato diabolō. mulier q̄ in
tantoz sartagine torm̄toz carnis ex
pētilens tanto tempore fruxerat. mētis
sue compos effrā. redditis cū rōe sensibz.
reuoluta in f̄ fauces lingua ostēssa d̄m.
grās egit. v̄ intua cum rōe sui pedibz
ei aduoluta ē. Ingens p̄ ecclā actollit
clamor. oīs etas iubilat deo. p̄sonat
erāmētā b̄ndict̄ ab oībz deus. excedit
venātio modū. v̄ serūū dei sup̄ hoīem.
sidiū fas ē h̄q̄tā caritate ciuitas venat̄

Audiebant̄ que mediolani fie
ebat. v̄ p̄ totā italiā viri dei
discurrebat opinio. v̄ diuul
gabāt v̄biq; q̄ surrexit p̄pheta mag
nus. potens in ope v̄ sermone. qui
in uocato noīe x̄pi. v̄ infirmos tu
raret. v̄ obsessos a demonibz liberaret.
Maxia q̄dem eāt ei in cura coibz eḡtu
dimū ḡr̄q; in demonibz eliminādis.
frequentior opacio eāt. q̄a copiosior
veratorū numerus ad experta subsi
dia concurrebat. v̄ maiorū opa no v̄tu
tū. minores obscurat effr̄s. Jam vero
p̄ frequētia ppli. qui amane vsq; ad
vespam fouibz adsidebat. oppressiones
vulgi. p̄ corpus in becillitate nō ferēs.
ad fenestras dom̄ p̄cedēs se eis sp̄i
nēdū p̄tebat. v̄ eleuata manu b̄ndi
cebat eis. panes quoq; v̄ aq̄ deue
nebat serum q̄bz b̄ndictioī er̄ sup̄
positis domū ea p̄ b̄nficijs sac̄mēta
libz referebat. Ex vicinis sane castel

73
lis. v̄ vicinis v̄ urbibz. multi ad vitrū
dei cōfluer̄ at. v̄ cōmūia tā ad
uenax q̄ ciuiū in mediolano stu
dia erāt p̄leq; sc̄m. expete b̄nficiū.
audire v̄bū. uide signū. v̄ doct̄a v̄
mirac̄lis ult̄ q̄ credibile ē delectabāt̄.

Aderat in eos q̄dā ex suburbā
nis. q̄ puerū demoniacū illuc
duxerat. Q̄ repente corā oībz ad sig
nū crucis. q̄d v̄ sc̄s edidit. de baiuli sui
brachijs ruit. v̄ elisus humi q̄ mortu
us. sine ullo sensu immobil̄ uisus ē. neq; vox neq;
aliterat in eo. tū ita p̄cordia exigu
us ei superat vapor. Dant iḡ ceteri
locū. ut poss̄ p̄cedere v̄ admitti. ad uiz
dei seminetis pueri baiulus. v̄ atto
nita multitudine. tā miserabil̄ casus p̄sto
labat̄ euentū. Ingressus iḡ ad uiz
dei hoīē v̄ puerū stupidū. n̄ aliqd̄ sen
ciētē an̄ pedes altaris exposuit. v̄ ait
Suer iste d̄nē p̄r. que an̄ tuos posui
pedes. iā p̄ tēnū a demōno ac̄rime
uerat̄ ē. Et quoc̄es ul̄ ecclā in gre
dit̄. ul̄ calibz exor̄. r̄atis asp̄git. ul̄
signū ei crucis ip̄it̄. ul̄ euḡlium au
dit̄. v̄ pellit̄. ul̄ diuinis in f̄eē sac̄
mētis. offendit̄ habitator ei dya
bolus. v̄ roq̄t̄ ar̄tus. Dūq; n̄ cū certis
ego p̄ fouibz expectare. signū sc̄e crucis
figurāte te. v̄ ex̄tēdente in p̄los ma
nū. sac̄mētalū signoz v̄tute exac̄
bat̄ diabolus. uehementius solito totū
ad pueri ueracionē se stulit. v̄ sic
uites totū corp̄ ei occupās. fere ei
etiā uitalē sp̄m in f̄cludit. S̄ v̄ t̄pe

puer tū audita eēt apud nos grē
dei q̄ a deo acceptū opinio. ex alioꝝ
curacionibꝫ suā speras salute. roga
uit me. ut ad te eū adducēm. Ob
secro iḡ p̄ miām dei. ut v̄ laboribꝫ
meis qui ī eī custodia opam dāp
nosā v̄ p̄iculosā impendo. v̄ illius
miserie q̄ tanta ē q̄ra ip̄e odis p̄bas.
pio. v̄ consulto afftū subuenias?
v̄ rabie demoms. n̄ usq̄ q̄q̄ p̄cedē pa
naris. **F**lebat iḡ v̄ lacrimis ora
p̄fusus. p̄ates quosq̄ mōdit: ut om̄s
p̄ate supplicaret. Tūc ū dei p̄fide eos
ī dei miā iules: baculo harūdineo
cui ī nitebat. collū puero lenit tan
git. **S** v̄ fr̄ ei gerhardus volens ex
p̄iri q̄ rusticus dca fuerat: laterē de
so er̄ signū crucis īpressit. Cumq̄
pus sine motu. v̄ sensu. n̄ uides.
n̄ audies. an̄ pedes albis diu ex
tensus. pauimēto helis: ad tactū
badi v̄ ad signū crucis īfremuit:
v̄ turbat̄ ingemuit. **J**uly iḡ ab
bas sup̄ p̄rum lēn̄ eum poni.
At ille q̄ ex īnima offensus. re
iēit se in pauimētū. v̄ stridebat
dentibꝫ v̄ mōdebat p̄curatorē su
ū. v̄ capill̄ eoz qui ademit. manū
iūcēs: quo potat̄ conatu se ab eoz
manibꝫ abstrahēbat v̄ ab eis uir
tenei potat̄. **E**ya īquid abbas ad
lectū nr̄m eū reducite. **O**rate
itaq̄ abbe. v̄ fr̄ibꝫ ī orōe p̄stis.
q̄ ardentibꝫ paleis q̄ in lēo p̄tine
bant. diabolus ureret. tormi estu

antis in diuina p̄p̄inquāte: passio
ac̄ne clamoribꝫ restabatur. **J**uly iḡ sc̄s
ī os patientis aq̄ b̄ndictā īfūdi.
Quā ille pressis labijs v̄ dentibꝫ nō
admittens: uir tandē cuneo īfiro.
dissolvente pressura. uelli nolli. in f̄
fruces v̄ gutt̄ recepit. **C**onfessi q̄ ut
penetrans sc̄ificatio adm̄tiora descen
dit. q̄ infusio am̄doto. uis maligna
erupit: v̄ uomitu sordidissimo q̄ torre
tis in pulsu festina p̄cipitatione rota
tus. cū ingenti p̄tumelia demon eruit
Repente qui uidebat̄ mortuus uiuit.
v̄ de lecto abbas quierat. v̄ ī columis
surgens. patruū q̄ suū amplexatus:
dō gr̄as san̄cū mōd. **G**ras agūt ōs
cōmuni deo. v̄ qui in flebant. letat̄:
fons clamor effūdīt. res in regesta.
sup̄ terra solēnt̄ p̄dicat̄: v̄ tota ad spec
tacul̄ d̄uenit curas: b̄ndict̄ b̄s.
gaudet p̄pls: ī abbe tantū op̄s p̄tra
toze. tonus plebis reuertit̄ afft̄s.
Febriac̄tibꝫ multis idē sc̄s
manus imponēs. v̄ aq̄ b̄
dictā pouriges. ad bibendū
sanitate optinuit. **A**ribas manus v̄
m̄bra palisi dissoluta r̄gēs ī colum
tatis: tens etiā sub multoz testimo
nio. ī eadē ciuitate ut uideret̄ ī posi
to signo crucis a p̄re luminū potēt̄
optinuit. **I**dē tēpus albanēsis ep̄c
quē d̄ns p̄ ī eadē legacōe sibi collegā de
berat gr̄m tētandoz negotioꝝ hospi
ciū īfuerat. v̄ de hys que ī uicta fue
rāt agebant adiuitē cū repente irru

sanitati restituit

it sup eos adolefcens. cui arida ma
 nus erat ⁊ reuota ad brachiū: ⁊ aduo
 latus pedibz eius. supplicat postulat sa
 nitate. Ille alias occupatus bñdixit
 quidē ⁊ abire p̄cepit. ⁊ ne amplius mo
 lestiā sibi faceret. ubi solito seuei oculz
 i f̄ dixit. Recedebat ille n̄ sequitur
 quod q̄sierat: cū ueniabilis ep̄c. sub
 oi celeitate eū regredi uily. ⁊ manū
 arreptū f̄dit atq; hūc mōd̄ qui mi
 nime bñficiū ⁊secut. ⁊ ut recederet
 obediunt offero. tu ne claudas ab
 eo uisā mie: qn̄ potius tu olebi. ⁊
 uitate obic̄ astrictus me iubente. fac
 qd̄ postulat. largire qd̄ petit: ⁊ cōfi
 dens in ei⁹ uitate. p̄ quē expetit san
 tate postula. ⁊ ip̄et bis: ut tu dei mu
 nē. ⁊ ille de optata gl̄et salute. Ad
 ep̄i. abbas apphensa manu pueri.
 i uocauit dñm. ⁊ exaudiuit eū: ⁊ sig
 no crucis edito. neruū q̄ obriguerat
 extenti sūt. ⁊ caro quā assidens con
 gelaueat mor̄ bz. redēte sospitate
 ignita. mobilis fr̄s ē ⁊ flexibilis: ⁊ dñō
 natus languidū dñi mēbrū suauit.
 Optupunt ep̄c. tam repentine uita
 tis ammittas effm̄: ⁊ mira ex tūc ue
 nacione uix dei coluit: ⁊ miracloz
 illius ip̄e testis extitit ⁊ relator. Co
 egit iḡ albem. ut secū ea nocte
 tenaret. Cui rei assensū uix ⁊ mag
 na difficultate optinuit: ea dñi m̄p
 at rōne suauit. q̄ i tollerabilis p̄l̄s
 ūdiq; expectaret. n̄ sū p̄iculo pos
 se egredi uidet. Intenādū uero

parapside in qua abbas cōmedat.
 ep̄c ministro familiari seruandū t̄
 didit: ⁊ p̄cepit ut secū reconditā
 cū om̄ diligencia custodiret. Elapsis exinde
 aliq̄bz diebz ep̄c idē febrū uehemēt
 ardore corripit: ⁊ recordat⁹ hoīs dei
 familiare uily accersiri ministrū:
 discū mōd̄ abbatis quē nup̄ t̄ f̄ordi
 conseruādū. huc ad uehē ne cūcteris
 Cūq; ille optulisset. allatū infūce inq̄
 aq̄ meo. ⁊ panis exiguas bucellas
 dide. Ad cū f̄m̄ eēt ⁊ fides in dño.
 ⁊ albis p̄tibz se ⁊m̄dās. ⁊ medit ⁊
 bibit: ⁊ absq; ulla dilacione suauit.
Augebat aduēticiū nume
 rus. ⁊ m̄ficia oya ad se p̄lōs
 inuitabat. n̄ usq; uero dei
 dabat requies: dū ex ei⁹ lassitudine.
 alij sibi quietē p̄curarēt. Ab eunibz
 occurrebat adueniētes: ⁊ succedebant
 sibi bñficia m̄dicantes. In t̄ quos miles
 quidā mulis suis puellā ad uix dei
 attulit. q̄ ita exosa luce habebat: ut sep̄
 clausis palpebris opponet oculis. nec
 aliquo m̄. aliq̄ lucis p̄tictā se ei m̄ge
 reret. Auellabat aliq̄ opposita bra
 chia uolentē: ⁊ cū ei lum̄ se infunder.
 clamabat. ⁊ flebat. ⁊ erat ei clausis
 p̄curatu: ⁊ lux uisā q̄ aculeos ei⁹
 febro infigebat. Bñdicit i fancule uir
 dei. ⁊ signacul' crucis faciens sup eā.
 t̄quilliore dimittit: ⁊ dū domū refer
 ret: ul' ap̄t oculos. ⁊ pedes sū uecto
 re ip̄a reūit. Et ip̄o i loco mulier a
 demonio ueritate multis astantibz a

pre miaꝝ. idē scs optinuit sanitate.
Iam papia adueniat. y fama
vrtutū aduentū eius pcellerat:
y cū debito gaudio y appa-
tu tante glē vix ciuitas letabūda
suscepit. Et ne diu pñ desiderū di-
lano suspendet. q̄ sic mediolanofac-
ta audierat miracula. signū ab eo op-
tabat videre. aduenit post eū repe-
te rusticus qdā q̄ de mediolano sequu-
tus eū fueat. uxore demoniacā secū
adducts. quā ante pedes ei⁹ lacrima-
bili voce in tñ secus prestans anxie-
tates deposuit. Nec mora iꝝ contumeliā
abbatis p os misere mulieris dia-
bolus locutus ē. irridēs seruuū dei.
nō in qd de canicla mea. hīc porcu-
los edens y brassicas deuorās. repellit.
Multa ih̄c modū in vix dei iactā-
bat conuua. ut blasphemis puoca-
tus. ipacientē ferret opprobria. y
fundet ip̄sencia ppli. cū lacessiri se in-
dignū audiret sermonibz. **S**z ū dei
astutiā ^{astutiā} astū ei⁹ intelligens. irrisore irrisit.
y ulcione nō ip̄e expetens. s̄ ad dñm re-
mittens. ad eccliam sc̄i suri demoni-
cā duci p̄cepit. Voluit q̄ppe curati-
onis illius glām dare miri. y p̄mua-
as opationū vrtuti ei⁹ ascribi. Ac
ū scs syrus. ad hospite suū remisit
negociū. n̄ i ecclia sua appiā sibi dese-
rēs. in tactū opus reduci voluit ab-
bē. Reducit iḡ mulier ad albīs
hospitiū. garmente p os ei⁹ diabolo
y dicente. Non me syrulus eiaer.

nō me expellet Bernardin⁹. Ad her-
seruus dei respondit. Nec te syrus n̄
te bernardus eiaer s̄ dñs ih̄c xp̄c. Et
dūsus ad orōne p̄ salute mulieris dñō
supplicauit. Tū sp̄ neq̄. uelō p̄ou i-
probitate mutata q̄ libens in qd egre-
derer. ab hac canicla. nil in ea sentiens.
n̄ molestiā q̄ndē. qm̄ libens egrederer.
s̄ nō possū. m̄rogatus causam? q̄a n̄
dū uult magn⁹ dñs ait. Eui scs. y q̄s
ē magn⁹ dñs. Et ille. Ih̄c na xarena.
Ad quē rursū b̄ dei. Vnde ih̄m nosti.
aut si ūq̄ eū uidisti. Vidi in qd. xabi-
nā eū uidisti. In glā. Et tu in glā fu-
isti. Fui q̄d. Et quom̄ inde existi. Cū
lucifero in qd multi credim⁹ her aut
oīā voce lugubri p os vetule audie-
tibz oībz loquebat. Respondete aut
abbē sc̄o. ūq̄ n̄ in illā gloriā redire
uelles? y restitui iḡ dū pristinū.
rursū voce mutata. y miro in cha-
rthinas. hoc in qd tardū ē. Et nichil
ultra locutū ē orate Astencius vno di-
neglīm⁹ ille uictus abcessit. y mulier
sibi reddita. q̄ntas potuit grās egit.
Reuēit iḡ b̄ cū mulie. y p̄ totā viā
i coluitate ei⁹ gaudens. expectantibz
amicis domui sue reddi. Letabant
os q̄ ordiue rei geste audierat. s̄ re-
pente gaudiū ūtit i merore. q̄a ubi
domus sue limā mulier attingit.
rursus intrat diabolus. y in festos
solito miserā discerpit artus. Ad
facet miser manitus. quo se ūteret
nesciebat. Cohabitat cū demoniā

molestissimū. relinquē impiū vide
 bat. Surgit g̃ ṽ assumpta secū mul
 ere rursū papiā reuēnt. Vbi cū uix
 dei n̄ iuenisset. usq̃ tremonā p̄leq̃t
 ab eūte. Indicat qd̃ sc̄m̄ sit. ṽ ut grām
 iueniat lacrimabiliter dep̄cat. Nec
 defuit p̄e petroniā ab̄bis clemētia?
 s̄ p̄cipit ut eccliam ciuitatis illius
 ingrediat. ṽ an̄ corpora mirim̄ orās
 expectet. dōn̄ ip̄e sequat. Itaq̃ me
 mox p̄missi t̄a noctis repulsulū
 tens dormitū eūtibz. ip̄e uno t̄m̄ p̄se
 quēte ingredit eccliam. ṽ rota nocte
 illa oīdi vacās. optinuit a dño qd̃
 petebat. ṽ impetrata mulieris sam
 tate. iulz eā secure reuēti ad p̄p̄a. S̄
 cū ad se reditū diaboli sicut iā expta
 fuerat formidaret. collo eī alligat̄ car
 tulā d̄tinēre her̄ ūba p̄cepit. In noīe
 dñi nr̄i ih̄u xpi p̄cipio t̄ demō. ne h̄ac
 amodo p̄sumas mulierē contingere.
 Qd̃ mandacū cū tanto timore suscepit
 diabolus. ut mulier regressē ad p̄p̄a.
 nūq̃ dem̄ceps appropinquare p̄sup̄leat.
Erat etiā i eadē ciuitate qd̄a
 demoniacus. cuius passio ml
 tos ad risū d̄mouebat. cū alij qui sege
 rous animi erāt clemētissio ei d̄patēn
 tur affcū. Hic ita lat̄bat. ut si audi
 res n̄ p̄sonā vidēs canes credēs. H̄c
 ad se ad ductū v̄ dei cū lat̄itē audis̄.
 igemuit. q̄ eo m̄ lat̄bat. quo solent
 p̄cussī. ul̄ obruti canes irasā. ṽ im
 gē i p̄cussores. S̄ ṽ in p̄sencia uiridi
 anhelans ṽ latrās. acruis solito tur

babat. Inrepatō itaq̃ diabolo. ṽ
 v̄tute xpi expulso. hōi impat ut lo
 qua tur. Surgatus hō intrat eccliam.
 in fest̄ sacramētis crucis signo se mu
 nit. gaudet ewangelia. d̄fretur v̄ orat.
 ṽ cetā sane mentis officina deo reddit.
 v̄ d̄ferrat

Cū sc̄do p̄ mediolanū eodē an
 no p̄ sc̄s transiret. oblata ē
 ei demonica mulier. Nā eo tempore ab
 erat. p̄mū ū dei ciuitate p̄d̄cām sua
 illustur p̄sencia. hanc polli debat
 demonū. qd̄ modo italica. in hiberna
 lingua loq̄bat. n̄ sans certū utrū un
 eēt bilinguis. an duo. sui q̄sq̄ sermo
 nis p̄diomate utens. s̄ tam ip̄e modo
 her. modo illa sonabat. ut dices. hic
 qui loquit̄ ligur ē. hic hispanus. Her
 etiā genū passione. ṽ poplitas tremo
 re turbatur. Her cū ad uix dei ad dur
 ta fuisset. saltu d̄nto sc̄m̄ in quo sede
 bat ioyinata celeitate t̄silij. ṽ reduc
 ta ṽ interrogata qd̄ sibi uellet ṽ saltus
 ṽ fuga. ṽ un̄ egrotanti. ṽ uerule tanta
 v̄tus. ṽ uelocitas uem̄s̄ respondit. h̄ac
 sibi agilitatē ex p̄sencia in eē diaboli.
 ut currentes d̄phendet equos. ṽ eoz
 d̄nto in nullo amuniculo isiliret. Her
 sequenti die dū i ecclia diuinus q̄ ille
 celeb̄bat officijs in f̄et. crudelissie
 v̄ diuissie corā oibz uerata ē. Compas
 sus ab̄bis mulier. iā sepe in talibz exp̄
 tus dei clemētia. impat diabolo ut
 recedat. Ille ad imperiū serui dei tre
 mebūdus euamuit. mulier ū nō

13

sammū

solū aueracione. s; ena a dfractone
neruoz inomto dualiuit

Her et alia multa in alpibus
statutos. opatus ē uir dei. et
diuisa loca p lustrans bñ faciebat hñs.
qui in firmabant. illuminato cetos
erigendo debiles. curādo febricitan
tes. maxie oppressos a diabolo. dili
gētoz studio purgans. n̄ maligno
fedaauerat sp̄ pectora. templa deo
acceptibilia dsecrabat. Multa in h̄c
vix pabilia et laute digna dcurrūt.
et alij quidē doctnā. alij mores. alij
mirant̄ miracū. Ego quidē dgruū
honorē hñs oib; defero. s; p oib; qñ
tū me est. hoc sublimius d̄ co. h̄c p
pensius p̄ dico. qd cū eēt uas electōis.
et nom̄ xpi corā gentib; et regib; fer
rer̄ in trepidus. cū obediret ei p̄nci
pes mūdi. et ad nutū ei⁹ in oī natione
staret̄ ep̄. cū ip̄a romā ecclia singlā
p̄uilegio ueniret̄ et d̄ lico. qñ gñā
in legatione d̄ cessa. subiectis ei gen
tes et regna. cū etiā glōsius iudicat̄ q
dicta ei⁹ et uerba d̄ firmaret̄ miracis.
nūq; excessit. nūq; sup se in mirabi
lib; ambulauit. s; semp se se hūilit̄
sentiens. ueneābilū opm̄ in se aur
tozē credidit s; ministrū. et cū eēt
omniū iudicio sum⁹. suo sibi iudi
cio sum⁹. suo sibi iudicio d̄ stitit in
firm⁹. Solitudo q̄ q̄ fecit assumpit.
ymo se nichil uolū. aut uelle aut
posse. n̄ in sup̄ante. et co operante deo
et sentit et dicit. **S**aderat uis d̄ na.

in tempore accepto. et in die salutis.
segregans in euangelium suum seruū su
um cuius humilitatem respexit. cuius ani
mā sp̄s ornauerat. et quia simplicitate
te nulla maculabat duplicitas.
n̄ in frūpebat bonū eius. quolibet
d̄ sp̄sio falsitatis. in loco suo idē sp̄s
manebat immobilis. Qui ut se
splendidiore eēt et puriore cotidie
fornate p̄babat. et nequid ei ru
biginis obriperet. crebris malleo
rib; in incudē tundebat et arguebat.
n̄ ad penā p̄ crimine. s; ad glām
p̄ uirtute. Nūq; ei defuit stimulus
egritudis. et cū sciret uirtutē in fir
mitate p̄fici. sufficere sibi in hoc
expebat̄ grām. qd uideret suos os
quintulū cuiusq; ex d̄ ordinarios mot
limia illius cotidiane afflictionis ab
rādi. Erat quippe caro in firma. s; sp̄s
p̄nci. et quia in corpore delicta n̄
p̄rat. tot⁹ delectabat̄ in d̄no. n̄ ali
n̄ scilicet huius ambicione pulsabat̄ q
solis celestib; in h̄nabat. Quod ecclie
desertu te pastorib; sibi eū in ep̄m ele
gerūt. Elegit eū domestica lingua
lis ecclia. elegit catalaunensis. Itali
ā in t̄ ciuitas. ianuelis. et mediolanū.
metropol̄ ligurū. hūc optauerūt pas
tozē et magistrū. Remis nobilissā
ciuitas francie. s; uerbelle p̄uine ca
p̄d. ei⁹ d̄ nationē ambuuit. Oib; huius
uocatioib; p̄ p̄positis. n̄ sollicitauer
auam ei⁹ honorē oblat⁹. n̄ motus ē
pes ei⁹. ut inclinaret se ad glām.

ner magis eū delectabar ipam ⁊ a-
 milus. q̄ mīstrū ⁊ sarculus. Seren-
 tib; se n̄ aliq̄n negabat qd̄ petebāt.
 n̄ cessit. s̄ dicebat eis se n̄ eē su-
 u. ⁊ qd̄ obīa iūbet factuz ut seruū
 Mebat aut̄ se n̄ uenisse mīstrū.
 s̄ mīstrū: ⁊ a mīstrerū seruītu-
 te cui obligatus erat. n̄ fr̄m volū-
 tate se n̄ posse absolui. Que res
 cū referret ad fr̄es: respondebat.
 Nos oib; que possidebam⁹ uendi-
 tis. muentā p̄ciolā margaritā ⁊ pa-
 mum⁹ ad pat̄monia dist̄ta redire
 n̄ possum⁹. Qd̄ si p̄cū ⁊ app̄nctū
 nobis petir̄t. ⁊ substantijs ⁊ mar-
 garitā p̄uati fuerim⁹: expectatio-
 nr̄e male pulsū ē. si oleo nr̄o effu-
 so. clausis ianuis. sicut fatui medi-
 cem⁹. S̄ uiderant em̄ sibi ex s̄ilio
 sc̄lissim̄ fr̄es. ⁊ d̄m̄ p̄. auctorita-
 te muniti erāt. ne quis ḡu-
 dū eoz poss̄ ab eis. ⁊ alioz ^{solle}
 solacio eis fier̄ tribulacio: ⁊ eoz
 iopia alioz plenitudinē cumula-
 ret. His alijsq; rationib; seruū
 dei expugnauerāt petitozes: ⁊
 iā diuulgatū erat ubiq; abbe-
 sic statutū eē i ecclia. sicut i he-
 breoz p̄lo moyses fuit: quicū
 nō eēt pontifex. aaron tū uenit
 ⁊ latuit pontifex: ⁊ dispositi-
 bz eius tota leuitica omni tem-
 pore successio paruit

Mam alpes t̄scendat ⁊
 descende bant in occurſū

eius de sumis rupib; pastores. ⁊
 ar̄m̄tarij ⁊ agreste homi genus.
 ⁊ clamabant a longe b̄ndictio-
 nē petentes ⁊ reptabat p̄ finices montū
 regrediētes ad cauilas suas. collo-
 quentes adinuicē ⁊ gaudentes. qd̄
 sc̄m̄ dei uidissent: ⁊ manu sua su-
 p̄ se extensa. optate b̄ndictionis
 gr̄am acceperunt. Tandem crispo-
 līm uenēs. usq; lingonas sollemp-
 nit̄ deducit: circa quos fr̄es. fr̄es
 ei clareuallenses occurūt. ⁊ uolu-
 ti pedib; surgūt ad oscula: ⁊ uicis-
 sim ei colloquentes. clareuallē eū
 deducit alact. Allit̄ fr̄es ⁊ gre-
 gan̄ in unū: ⁊ mira deuocione di-
 lect̄m̄ prem̄ suscipiūt. Agit̄ sine
 tumultu cū omni ḡuitate lenia.
 facies quidē purior. hilaritate
 dissimulāe n̄ potat. s̄ castigat̄
 actionū ⁊ locutionū modus. me-
 tas p̄as n̄ t̄s̄grediebat: ⁊ co-
 m̄tebat se afflictiones n̄pe neqd̄
 agent. in quo dissolutionis nota.
 religionis maturitatē offendit.
 In tanta ab̄bis mora. nichil in
 clareualle potuit diabolus tex-
 ere. nichil rubiginis sue meris ^{interim}
 affricuit m̄tib;: n̄ aliq̄ p̄te dom̄
 dei sup̄ pet̄m̄ fundata mora ē.
 Ita opus suū seruus dei ab̄les
 corpore. p̄sens sp̄u orōnū m̄stā-
 na munieat ⁊ solidarat: ut n̄
 ruina aliq̄. in tāns destructio-
 nib; dehisce uider̄. Nulle i ad

uentu eius lites seruare sūt: n̄
 obia emutā i p̄s̄ iudicis eru-
 perit. Nichil uimores adūsus p̄
 ores de multitate aut duritia.
 nichil p̄ores adūsus uimores
 de dissolutione aliq̄. ul' remil-
 sioe causan sūt. Integer unū
 uisoz stat⁹ s̄ozs lo cietas: mi-
 ra unitas: om̄s uniu⁹ mous
 i domo dei. in pace ⁊ sc̄imonia
 ma iuuenti sūt. ascēdentes sca-
 lā iacob. ⁊ festinātes ad m̄tu-
 rā dei: cur⁹ delectabil' aspect⁹
 i superioribz eminebat. Abbas
 aut' uidēs sathanā sic fulg⁹
 cadente de celo: eo hūilior ⁊ sub-
 iectior dō erat. quod intellige-
 bat delidens suis d̄m̄ eē p̄
 cū. Nec de hoc in se glābatur
 qd̄ subiebat ei demonia: qm̄ p̄
 cius i d̄no grūdebat. qd̄ noīa s̄ta-
 trū suoz scripta uidebat in celo:
 quoz unanimitas i maclatā
 se custodiuit ab sc̄lo. Aderat ei
 i silis suis uenabiles fr̄es sui.
 de q̄bz sup̄ se am̄ mēnōne: ade-
 rat godefridus p̄or eiusdē loci.
 p̄p̄rius eius ⁊ carne ⁊ sp̄u u
 sapiēs ⁊ stans q̄ ⁊ religiois ⁊
 prudentie m̄to. p̄e ai ecclia lingo-
 nēsi fr̄is ep̄c. ⁊ sc̄itans formā re-
 tinēs. ⁊ dignitatis i q̄ ē honore n̄
 minuēs: usq̄ egrediens ⁊ ingre-
 diens laudabil' p̄seuerat. Hic
 iḡ atq̄ alij plures uiri p̄udi. ⁊

om̄ni utilitate solliciti. viz dei
 cur⁹ d̄ulatio i celis eāt. aliq̄m des-
 cende ⁊ pellebat: ⁊ iudicabat ei q̄
 dom⁹ n̄ctitas exagebat. Insinuāt
 itaq̄ ei locū angustū. ⁊ in d̄modū
 i quo s̄sedant. n̄ capare tante ml-
 titudini. ⁊ cū cotidie factuati adue-
 tānū numerus auget. n̄ posse eos
 it̄ s̄structas recipi officinas: ⁊ uix
 oratorū solis suffice monachis.
 Adducit ⁊ se inferius aptā s̄siderae
 planicie. ⁊ oportunitate fluis q̄ in
 s̄m̄ illabit. ibiq̄ locū eē spatiosū.
 ad oīa q̄ ad monastij necessitates
 ueniūt. ad p̄ra ad colonias. ad uigula
 uineas ⁊ si ex una p̄te silue uideat
 de eē clausura: facile hoc p̄aentibz
 lapideis q̄z ingens ē ibi copia. pos-
 se sup̄leī. In p̄mis ū dei n̄ ad q̄eunt
 s̄silio. Videtis in qd̄ q̄a mltis ex-
 p̄sis. ⁊ sudoribz dom⁹ ista p̄ata
 ē. sublimis ē ecclia. dom⁹ lapidee
 s̄sumate sūt: aq̄ductus cū maxi-
 mis sup̄tibz p̄ singlas officinas
 t̄ducti. Si hec oīa s̄fregim⁹. p̄re-
 r̄t hoīes sc̄li male de nobis sentire.
 q̄ aut faciles sum⁹ aut mutabiles:
 aut nimie q̄s n̄ habem⁹ diuinae.
 nos faciūt i sanire. Cūq̄ c̄tissimū
 sit nobis. penes nos n̄ eē p̄eami-
 as: ūto euglico uobis dico. q̄a
 edificaturo turr̄i. sicuti opis neccē
 ē sup̄tate alioq̄m exp̄sas: cū cepit
 ⁊ defecit dicit ei. Hic hō fatuus
 cepit edificare. ⁊ si potuit s̄sumare

Ad hoc fr̄s respondet. Si h̄u-
 mans his que ad monast̄iu p̄tinet.
 habitatores cessaret mittere ds.
 stare poss̄ sententia: ⁊ cessandū
 ab opibz rationabilis censura. ^{fozet}
 N̄c v̄s cū coctidie gregem sim̄
 ds multiplicet. aut repellendi s̄nt
 q̄s mittit: aut p̄videnda mansio
 in q̄ s̄sistat. Nec dubiū ē qui pa-
 rat mansores: q̄n̄ p̄paret man-
 siones. Ab̄it aut̄ ut p̄ diffidētia
 sup̄tū. ⁊ fusionis huius in curra-
 mus discrimina. Audiens her
 abbas. fide ⁊ caritate eor̄ delecta-
 tus est. ⁊ aliqui ⁊ silijs tandem
 adqueunt: plurimis t̄n̄ p̄ sup̄
 hoc ad d̄m p̄ab̄ suis fulis?
 n̄ nullis quoq; reuelaciōibz p̄
 ostentis. Gausi s̄nt fr̄s ubi ū
 b̄ū effusum est in publicū. Au-
 diunt hoc sc̄e memore nobilis ^{no}
 simus p̄nc̄ps theobaldus:
 ⁊ multa in sup̄tis dedit. ⁊ am-
 pliora s̄pondit subsidia. Au-
 dierūt ep̄i regionū. ⁊ viri in-
 clin̄ ⁊ negotiatores t̄re: ⁊ hilari-
 t̄is s̄i exatore ultro ad opus
 dei copiosa ⁊ tulerūt suffragia
 Ab̄undantibz sup̄tibz ⁊ ductis
 festinant opariis. ip̄i fr̄s p̄
 oia in t̄bebant opibz: alij ce-
 debant ligna: alij lapides cō-
 quadrabant: alij muros stru-
 ebant: alij fundabāt eccliam:
 alij diffusis l̄mitibz partiebant

fluvium. ⁊ extollebant saltus aq̄z
 ad molas: fullones ⁊ pistores.
 ⁊ coria ⁊ r̄ij. alioq; artifices. ⁊
 gruas aptabant suis opibz ma-
 chinas. ut scaturiret ⁊ p̄d̄ret
 v̄bitūq; opus eēt in oī domo sub-
 traneis canalibz deductus riuus
 ultro ebulliens: ⁊ demū ⁊ gruis
 ministris p̄ oīs officinas explens:
 purgata domo ad cardinale alvei
 cū reuertēt que diffusa fuerant.
 ⁊ fluvij p̄p̄a reddent q̄ntitatē.
 i opinata celeitate ⁊ suman s̄nt
 muri: totū monast̄ij ambitū
 spaciōssime ⁊ plētentes. Surrexit
 dom̄. ⁊ q̄ aiām viuente atq; mo-
 tabilem habet: nup̄ nata ecclia in
 breui p̄sent ⁊ creuit.

Laborabat ea tempestate
 subtilissimorum oppressioe.
 tota burdegalenſis ecclia: ⁊ non
 erat in aquitania qui poss̄ resistē
 p̄ncipi cuius aiām indurauerat
 d̄ns. qui anuente gerardo angol̄
 m̄s̄ ep̄o. et inſtillante in cor̄ ei⁹
 dissensionis sentētia: factis erat
 saluatis defensor et auctor. Et
 cumq; suscep̄ōi p̄t̄ leonis nō
 subscribebant. p̄secutiōibz ex-
 positi: alij dampnis. alij pro-
 scriptionibz multabantur. a-
 lij a sedibz p̄p̄is p̄ulli exulare
 ⁊ pellebantur. Sibilabat in
 auribz comitis illius. crebris
 p̄suasiōibz quasi serpens an-

27
ticipis uetator ille. qui diu i
partibus illis sedis aplice fue
rat legatus: et nō a magistra
tu tanto deiectus. non poterat
se patri sue solius ecclesie ep̄m?
qui se uiderat totius aq̄tate. pi
apem et magistrū. Crudelebat
enī ad p̄mū domū rediē. tur̄ po
tentatū. et turonica. et burdega
lensis et ansientis p̄uincia sub di
te fuerant: et q̄tū a collibus
hyberoz. usq; ad ligerim p̄plet
tūtur et claudit oceanus paru
erat eius imperio. Consuetus
igitur p̄dāi p̄uincias. et sub no
lo iusticie. de causis emgentib;.
facē questū. infinitas aggregat
pecunias. que erant sibi in p̄dol
et in apostasie simulacriū. Vides
itaq; perisse sibi exactionū auc
toritate. et solam domū que nup
multis stupata clamorib; iā cre
bat erarijs. impacientē ferens qd
manus eius non implent mūci
b;. **Homo serpentine astuce.**
festinato ad petrū leonis misit. ut
ei legationē daret. et ip̄e ei fidei
tate iurata obediret: insup et p̄
cipē t̄re et quoscūq; poss; ad eius
imperium inclinaret. **Sauus**
homo p̄dicationis. q̄a locū in quo
dilataret maliciam suā. se in ue
nisse putauit. cito auit et libe
ter: et in astipulatione erroris gi
lonem tusculanū cardinalē ep̄m.

qui solus de romanis. cū petro por
tuenti ep̄o ei adhesionem: celestē de
legauit. **Sorro** germardus qui
pus se mutilatū colebat. resupit
cornua: et demceps cepit securior.
et audacior apparere. Nam et qd
ante nō fecerat publice p̄cedebat
mittus: ut ip̄a sac̄ officij insignia.
amphorē ei reuenciam i p̄plos ven
dicarent. **Aggreditur** iḡ comitē.
multis pecunijs: iuandit aiām
eius rationib; uenenatis: et hoīe
p̄mptū facile seducit et corūp̄t.
In p̄mis ab urbe pictauesi gul
helmus ep̄s v̄ honestus. homo
catholicus i societate. et defensio
ne uniuersalis ecclesie stabilis. vi
olentē expellit: et gerardo. et car
dinah adiutore suo q̄a petrū
abdicaat. dāpnat. **Stant** et
alie familiares cause. p̄ quib;
ei a multo tempore comes i fen
sus. data occasione. libentissime
eū p̄sequit et abiurat. **Disū** ē
autē gerardo qm̄ comiti. ut ad
p̄firmationē partis sue sū mo
ra pictaui crearent ep̄m: et in
uenerit ambi. nosū nobile qui
dem genē. s; degenem fide. que
ut genus suū cū eo in causam
ponent. q̄buldā exclēcias con
sencietib; elegerit. et p̄phanas ei
i ponentes manū: execrabile capd
eius nō tā iuxerit. q̄ stamina
uerit. **Simile** huic mōstrū in

lemocensi ecclia instruxerit. rānu
fū quēdā coratensem albatē. quē
n̄ multo post ulcio diuina serui
ta est: ⁊ cades resupin⁹ de equo
in uia plana. uno tantū lapide
ulscore qui ad hoc ibi erat re
lictus. in fixo capiti ei⁹ qual
lato cerebro expirauit.

Audiens hec ⁊ huius
modi venerabilis v
gaufredus carnotensis ep̄c cui
a p̄ in noceno aquitane lega
no fuerat cōmēdata. uehēnter m
doluit: ⁊ ad succrendū p̄cham
ecclēsie post p̄ntis alijs nego
cijs s̄n dilacione ulla decreuit.

Albēn clareuallensem p̄nt ⁊
obseruac: ut sibi ad tanta mala
elimināda succurrat. Assensit ū
dei: ⁊ se in proprio cōgregacionē
monachorū in locū quē iuxta nā
uētū comitissa eringardis para
uerat. ductur in tinar: ⁊ p̄mit
tit disposita domo illa scdm̄ ge
nus. ⁊ spēs suas. se cū eo i acqui
taniā p̄fectur. Ibat ḡ simul:

⁊ ne multis ābagibz utar. siml
nānerū uenerē. **E**rat aut̄ in re
gione illa misera mulier: q̄ aq̄
dā penulāte diabolo uerabat.

Apparuit aut̄ ei lasciuus ille
diabolus in spē militis male
pulch̄ aspectū: ⁊ in amorē suū in
tus suggestioē latent. ex̄ locu
none blandienti. aūm̄ eius falla

+ in butaniā

at̄ in clinauit. Cūq; a sensū
mulieris obtinisset. expansis
brachijs. pedes eius sup̄ unam
manuū suar posuit. altā uero
manu capd̄ eius operuit: sibiq;
eā hui⁹ federis signo dotauit. Illa
quidē uir̄ habebat strenuū mili
tē: s̄ huius exētibilis cōm̄i proz
sus ignar. Abutebat̄ iḡ ea etiā
i eodem lco cubante marito i ui
sibilis impurissimus ille adulē:
⁊ in credibili uerabat libine.

Sex ānis t̄m̄ latuit malū: nec
detexit mulier p̄dita tāci cr̄
minis p̄brū. Septimo ū āno
cōfusa est in se ip̄a ⁊ expauit:
tū p̄r colluione tam cōm̄ue
turpitudinis. tū p̄r timorē dei.
cuius iudicio singlis momentis
timebat m̄t̄p̄i ⁊ dāpnari. ⁊
fugit ad sac̄dotes: ⁊ p̄ia culū
cōfiterur. Sagrat loca sc̄a. ⁊

colluione

sc̄oz implorat suffragia: s̄ nlla
ei cōfessio. nlla orō. nlla elemo
sinar largio. suffingat̄. Cor
ndie ut prius: ⁊ importunus
a demone infestat. Demiq; in
publicū. scelus t̄m̄ effusū est.

Duo audito ⁊ cognito: ma
ritus eius cōtubermō exerat.
Interea ad locū p̄dctm̄ v̄ dei
cū comitatu suo aduenat:
cuius ut audiuit auentū infe
lix mulier. se ad pedes eius
tremebūda p̄ecit. Aperit ei

lacrimis profusa passione horribi-
 le. **I**udicacione inueterata: quod
 nichil ei profecissent querens se-
 nescit sibi a presbiteris imperata. Addit
 sibi ab oppressore suo aduentum eius
 predictum. et minaciter ei imprecatur ne
 ante eius veniret presentiam. Quia nichil
 potest et ipse recedente abbate. qui
 fuerat amator. crudelissimus ei
 fieret persecutor. Audiens hec uerba
 dei. blandis uerbis consolatur mulie-
 rem. et de celo ei promittit auxili-
 um: precepit ut die altera iam enim nox
 instabat. fides in domino reuertatur.

Reuisa mane. cum uero dei blasphemias
 et minas que eadem nocte ab
 incubo suo audierat retulisset. ne-
 cures magis pro dei minas eius. et col-
 le hinc baculum nostrum. Egredietur mulier
 quod iussu fuerat. et recubans in
 lecto suo signo crucis munita: iux-
 ta se baculum ponit. Ad eum ille continuo
 se aduersum opus non ad ipsum cubile
 presumit accedere. minaciter tamen accipit.
 quod discedente viro secundo ipse in eius
 supplicia reuertitur.

Instabat dies dominica: et
 uoluit uerba dei per edictum episcopi.
 populum in ecclesiam adiri. Cuius ipsa
 die populus maximus ad ecclesiam con-
 uersus: in festiuitate sollempnia. con-
 mitantibus episcopis. gaufredo carno-
 tensi. et bristio uanetenli: ipse ad
 antonem ascendit: et ut omnes qui in
 ecclesia erant. accensas candelas

in manibus teneat locuturus edi-
 cit. Quod et ipse cum episcopis. et cleri-
 cis faciens. in auditos diabolici
 sus publice aperit. et fornicatore
 spiritum qui in tam horrenda iniqui-
 tate. etiam contra naturam suam
 exarserat: cum omnium fidelium qui ad-
 erant subscriptione anatema-
 tizat. et auctoritate etiam tam ad illa
 que ad omnes mulieres demceps in-
 terdicit accessum. Extinctis itaque
 sacramentalibus illis luminibus ex-
 tincta est demceps tota uirtus
 diabolica: et mulier per confessionem
 ne dimittatur. nunc postea
 apparuit in inimicus. in regressi-
 biliter aufugit eliminatus.

His itaque partibus similiter ab-
 bas et legatus ingreditur
 in aquitaniam. Interim gerrardus
 assensu comitis burdegalensis ar-
 chepiscopum occupauerat: et similiter bur-
 degalensem et eurolimensem de-
 tinebat ecclesiam. Et effluentibus
 pecuniis. quas in assensatorum ma-
 nus iniecerat: et magis ac ma-
 gis digna ueritate iam de fluebant
 ab eo subsidia principum: et perfidia
 eius timebant fieri defensores.
 Morabatur itaque in locis illis in
 quibus securiore se putabat: non iam
 facile se publicis uentibus presentia-
 tabat. De enim prius gesta breuiter
 repetimus: ubi primum cepit au-
 diri. quod aduersus ecclesiam dei

gerardus ille machinaretur. ab in-
nocencio pp. adhuc in galliis
demorante. missi sunt abbas nr
clareuallensis. et iohannis leuis uena-
bilis episcopus suessinensis. et pictaui-
usque uenerunt: ut cum ipso, qui p-
dictum principem uenerunt. At
ille iam eodem principe persuaso. i-
prudens in ecclesiam catholicam
aqua se padebat. *Quia iaculati:*
et pollicenti prius innocencio sub
trahere obedientiam. anacletum suum
electum dignum et quicumque ei non
obedirent erroneos. et a cephalos.
Unde factum est: ut animam et ar-
matam in insaniam deici: publice ex-
ea die. persecutionem catholicis in-
tentarent. Prius tamen quam ab unita-
tate se ipsos taliter padesissent: ob-
tulerat abbas sanctis in eorum ecclesia
sacrificium deo. Post cuius discessum
decursum eiusdem ecclesie. altare in
quo diuina missa celebrabat impie-
quid: si non impie defregit. Si-
cut post breue tempus percussus
a deo cum anima exalaret. domum
in qua morabatur plenam uidit
demonibus et se a demonio iugu-
lari clamantis. cultellum a circumsta-
ntibus postulabat: quem in mer-
gite gutturi suo. ut extracto de-
mone uiueret. Sed diabolus
cui datum erat. eum inter hec uerba
extirpavit: et pestilentem animam in-
fernum demisit. Archipiscopus quoque

// nominare

quod per inuasores pictauiensis eccle-
sie sinodum denunciabat. coram ipsis
quos ad ueterem perfidie mutabat:
a diabolo correptus est. Sed et in
alios multos qui saluare illo fer-
uenciores extiterant: manus di-
uina manifestum exercuerat ul-
tione. *Spiritus hec et alia huius-*
modi. an omnes mundi cepit
gerardus: et times opponi sibi
que negam non poterat uentus
publicos euitabat. Significa-
ti est inter comitia puros illus-
tres. quod ad eum securus audebant
accede quod abbas clareuallis. et
episcopus tarnotensis. alique episcopi et
religiosi uiri. colloquium eius ex-
petunt: quorum erat studium ut se-
cum de pace ecclesie. et de malo re-
moiedo tractarent. Persuasumque
est illi. ne tantorum uirorum deuitaret
colloquium: quia poterat fieri ut comu-
nicato cum eis consilio: et facile esset quod
im uidebat difficile. et quod uidebat
impossibile. repentino puenit pos-
sibile rediderit. Itaque apud parma-
nam. hinc inde ueniunt: et in p-
mis de diuisione ecclesie. et de salu-
ra et obstinatione que infra alpes
in sola aquitania quasi nebulis cor-
ruptela sederat. multis modis
et rationabilibus a seruis dei comi-
ti intimatum est. et quod ecclesia una
est: et quod quod extra eam est. quasi extr-
archam. iudicio dei nostre est mittere

et dilin. Ad ducta quoque ex
empla datam et abiron. quos
reatu saluans tra viuos ab
sorbuit: non tanto malo vindic
tam dei aliquam defuisse monstrum.
Hus auditis comes egypte sa
uo usus est consilio. et respondit
se in obiam innocenti pro posse
se dare sensum: sed in reatuao
ne episcopi quos de sedibus suis ex
pulerat. nulla rone in dicit. quoniam
in placabiliter eum offenderat:
et immuerat nullo tempore eorum
pate aliquam susceptur. Qui
est nuncios pectus est sermo: et dum
uicissim verbis se mutuo occu
pat: unde dei efficaciora arma ar
rapiens. ad altare sancti oblatum.
et supplicaturus accedit. Inuen
erat etiam quibus diuinis licebat
in eum multis: comes sustinebat
pro foribus. **S**achis gunt sennoibus
et pace data. et diffusa pro populo.
unde dei iam se non agens ut hominem.
corpus domini super patenam ponens
ignea facie et flammis oculis non
supplicans sed minax foras egre
dit: et uerbis terribilibus aggredi
tur ducem. **R**ogauimus te magis et
spreuisti nos. **S**upplicaturus est
in altare quem iam tecum habuimus
uentu. seruos dei ante te aduina
ta multitudo: et contempsisti. **E**t
te ad te precessit filius uirginis.
qui est caput et dominus ecclesie: quem

tu persequeris. **A**d est iudex tuus:
in ante manum illa anima tua deue
niet. **S**iquid et ipsum spernes. **S**u
per ipsum sicut seruos dei step
nes: **F**acimabant uniuersi qui ad
erant: et orationibus intenti. presto
labantur exitum rei: et omnem suspen
sa expectatio. nescio quid diui
ni fieri celitus expectabat. **V**ides
comes abbatem in spiritu uehementi
precedente et sacratissimum corpus
domini tenente in manibus. expauit.
et iterum gunt: membris tremebundis
metu et dissolutis. quasi amens solo
puoluit. **E**leuatis a militibus rur
sum in faciem ruit. non quasi alicui lo
ques. aut intendens in aliquem:
saluus pro barba defluentibus. cum
profundis efflans gemitibus epi
lenticus videbatur. **T**unc unde dei
propius ad eum accessit. et pede pul
sans accliuem surgere iubet. et pro
strare super pedes. et dei iudice
sententiam. **P**resens est magis pro
tante episcopo. quem ab ecclesia sua
expulisti. uade et reconcilia eum.
et in osculo sancto pacis cum eo uigito
feda. et ipse ad sedem suam eum redu
cat: et satisfacies deo reddere pro
tumelia gloriæ: et in uniuerso prin
cipatu tuo diuidos et discordes.
ad caritatis reuocari unitatem. **S**ub
de innocenti pro: et sic ei omnis obe
dit ecclesia. **T**u quod ^{electo} a deo. tanto
pate pontifici. **A**udies hec comes

auctoritate sp̄s sc̄i. v̄ sc̄oꝝ sac̄
 m̄etoz p̄sencia uictus. si aude
 bat respondē n̄ poterat: s̄ statim
 occurrit. v̄ in pacis osculo rece
 pit ep̄m. eadē qua eū abiura
 uerat manu. cū totus exulta
 none iuicantis. ad p̄am sedem
 reduxit. **S** v̄ demceps abbs cū
 comite iā familiaris. v̄ suau
 us loquēs. pat̄ne eū monuit.
 ne ad tam impios. v̄ tā temera
 rios ausus ult̄ exurgeret. ne dei
 pacienciam in tantis irritaret fla
 gitijs: ne pacē factā in aliquo
 uolaret. **S**ate itaq; omni ad
 tantie ecclie reddita: solus gene
 dus p̄seuerat in malis: s̄ nō ul
 to post adueniente die tre. in do
 mo sua miserabiliter extinctus ē.
Et dicat scriptura est p̄t̄m ad
 mortē. p̄ eo non dico ut roger
 q̄s: impenitens. v̄ subito mor
 tuus s̄n̄ confessione v̄ iudicio. de
 corpe egrediētē sp̄m diabolo red
 didit. cuius minist̄ usq; infine
 extitit. **C**orpus eius a nepotib;
 suis quos in ecclia illa honorib;
 sublimauerat. in uentū in leo su
 o enormit̄ tumidū in basilica q̄
 dā humanū ē: s̄ postea a graufre
 do carnotensi ep̄o sedis aplice
 legato inde ext̄tū ē. aliasq; p̄
 iectū. **N**epotes quoq; eius ab
 eadē ecclia postea eliminati s̄nt:
 v̄ omnis p̄genes. v̄ plantano

a radice amissa. p̄ extā regna
 tanti iudicij circūferēs queri
 monias exulauit. **T**anto iḡ
 malo obruto. v̄ salmate gerrar
 di redacto in cinēs: v̄ dei cū mag
 no gaudio charuallē reuertit.
Assūt fr̄es circūfusi pedib; eius.
 gr̄as agūt deo. q̄ bonis inuis
 feliciores puēt̄ accumulāt: v̄
 ubiq; abbatis sui hūilitatē glori
 ficat v̄ exaltat. **F**actus ū v̄ dei ali
 qd̄ quietis temp̄. alius se negocijs
 occupauit. v̄ secedens in calulā.
 pilatus torquib; circūterā. sol
 meditationib; diuinis uacare
 disponit v̄ repente occurrit ei
 in diuisorio hūil. q̄ ad p̄sepe dñi
 s̄sistenti. amatoria tantit̄ v̄ sp̄ia
 hūi fertula uixit. **A**lm̄at̄ qd̄
 sponsus speciosus forma p̄ filius
 hoim. in que etiā angeli p̄spice
 desiderant. fuscā ad amauerat
 sponsā. v̄ decoloratā a sole. tam
 to extollat p̄onio. ut dicat
 eā totā formosā: si ullā in eā
 maculā eē. **I**p̄am quoq; sp̄
 s̄a dilectioē langūe miratur.
 v̄ in quirit diligencē que sit
 illa caritas. cuius oscula dulciora
 s̄nt uino: ad quoz delibano
 ne tanto affectu aia impatient̄
 anhelat. **C**umq; sponsus mul
 tis laudib; sponsam attollat.
 nō tū in oib; plenā ei sui co
 piā p̄beat. ū usq; ad plenitu

rudine sanctatis se sponse desi-
deranti cederat. quelicus ali-
qui non in ueniat: et per longos
annos repta teneat ne fugiat.
Multo tempore in hac medita-
one rex animam suam effudit. et
multipliciter hec expones. quantum
in se profecerat. qui cotidie in illis
epulabatur deliciis: quantum in no-
bis. quibus illius benedictionis re-
liquias in scriptura seruauit:
manifestum est legentibus eam.

Interea hinc apostolice uir-
dei uocante. ut assidue la-
boranti ecclesie: supplicante cardina-
les. Inmittunt studia: et quo-
modo continua erant in epolac-
dis suis sibi resumptur. Nulla ua-
cacio super est. seruus dei aut orat.
aut meditat. aut legit: et dona-
tur. Videns igit excusationes
frustrari expendi: et necesse est obedi-
re mandatis: amulas partibus fra-
tres diu profundis suspirans as-
suet. Videns fratres in quibus tribu-
lationibus laboret ecclesia: Pars
quidem petri et mirabilia et aqua
tania auctore deo elisa: iam non
parum. et ab orat. In sancti
sunt in hys regionibus saluatis
defensores. Rome magna pars
nobilitum. in nocentium sequitur.
et fauent ei. multi fidelium: qui
tam temerarie multitudinis im-
petum formidantes. non audent

publice confiteri quem in nocentium
firmare sensum. Con-
iuratos habet petrus homines
peditos quos corrumpit pecu-
nia: et munitionibus eorum occu-
patis. non simonis per fidem:
simonis magi representat vel-
tigia. Contra unam gentem.
occidentem edomita superest lucta.
Orantibus et iubilantibus ie-
richo ruit: et cum extenderitis
ad dominum cum moysse manum ama-
lech uictus aufugit. Iosue pug-
nat. et ut ad consummationem uic-
torie dies sufficiat prelatata.
soli ut stet. non tam orat quam ipe-
rat: et meretur fides. tam solis
obediencia. quam de hoste prelo
uictoria. Nobis ergo pugnantibus
uos ferre presidium: et auxilium de
celo supplicibus animis implorare.
Agite que agitis et stete in gra-
du quo statis. Et licet nichil
uobis consilij sitis: iudicium uero
non estimatis uos iustos:
quia solus deus quos iustifi-
cat iudicat: et perfectissimus
quisque iudicium diuini districtum
examine ignorat. Iudicari autem
ab humano die non multum cure-
tis: neque uera ipsa neque aliena
approbantes sub timore dei
sic stare. ut nec uos quepiam
iudicantes. aliquando extollamini:
nec aliorum curatores iudicia ex-

20
conuoca-
tos

adans in nugas: singla vero
 psequentes. vos seruos in va-
 les reputetis. Eundem autem est
 quo nos obedientia vocat
 et huius domus prauitate. et in
 custodia. deo pro quo hunc la-
 bore assuimus: confidentes
 de eius clemencia. idem et om-
 damus. **H**er dicens. et benedictis
 fleuibus uniuersis. distellit: et cum
 multa reuercia. ubique suscepti
 demum roma puenit. **I**n cuius
 aduentu dominus prope. quia frater leta-
 ti sunt: et communicans cum eo. **S**ed
 huius rex puenit. et statum causarum.
 abbas in opus agreditur. non
 in armibus non in equis spem ponens:
 sed colloquia quorundam suscipi-
 ens. sollicitus que sit eorum facul-
 tas. et sanctorum animi. utrum er-
 rore. an in alicui seducti: tam-
 tum scelus pertrahant et perleant.
In telerit ex secretis. clerici
 qui cum petro erat. de statu suo
 solliciti. scire quidem poterant. sed
 non audere reuerti. ne perpetua
 notatus in fama. uilis in
 ceteris haberetur: et malle sub
 umbra honestatis interuic-
 ee. quia expelli a sedibus suis.
 et publice medicata exponi.
Uox qui de petro erant per sapia
 her erat responsio. quia iam
 credi eis a nemine possit si de-
 membraret genus suum: et eu-

reliqueret: qui cognationis
 sue capud esset et dominus. **V**erum
 nunc nuncio fidelitatis excusa-
 bat perfidiam: non aliquid ex sana
 scientia. pro illi steterat sus-
 fragia. **D**enuciabat itaque ab-
 bas eis colligationes impieta-
 tis et sacrilegas. et prophanas aspi-
 rationes. legibus et canonibus con-
 demnatas. nuncius non posse
 muniti: non posse non debere verita-
 tis sacramenta medicatio suffra-
 gari. **I**n sanire autem eos. qui rem
 illicitam sacramenti patrocinio
 stare existimat: cum oporteat
 extra ordinarias passionis. quo-
 rumque religionis obrengu sanctitas.
 reuocari in irritum: et auctoritate
 diuina dissolui. **A**uditis huius.
 aliusque uiri dei sermonibus deflu-
 ebant a petro: et cotidie pro
 illius dissonantis agminibus. ui-
 cula rubebantur: ipsius quoque
 petri animus tabescebat. quia se
 cotidie minui. in nocentium non
 cresce minime dubitabat. **D**e-
 fecerant pecunie. stabuerat
 curie amplitudo: aruerat mi-
 nisteria domus. rarus missas eius
 frequentabat diuina: deliciae in
 plebeia abaria mutata: cultus
 obsequium uetustate obscurus.
 mater. et acin stipendiarii ere
 alieno oppressi: et tota domus
 effigies pallida dissolutione

proxiam indicabat.

Interea rex sicilie rogerus. qui solus iam ex principibus obediens imperio innocencio detestabatur. ad eum mittit epistolas. petens ut almericum cancellarium suum. et abbatem clareuallensem ad se mitteret. nichilominus a petro leois idem petens: ut petrum sibi pisanum alio loco delegaret. Agebat autem se dissensionis huius que iam diu induruerat. uelle scire originem: et cognita ueritate. aut corrigere errorem. aut sanare sententiam. Scribebat autem in dolo? sed audierat petrum pisanum eloquentissimum esse. et in legum et in canonum scientia nulli secundum: putabatque si eloquentie eius in publico conspectu audientiam preberet. et de clama omnibus rethoricis simplicitate abbas posse obrui? et silentium in uerbis et pondere rationum imponi. Ne diu morer. uenit pars utriusque salernum. et militauerat ultra et puenerat tantum sceleris machinamentum. Dato namque. ad bellum innumerablem exercitu. ad usus ramulfum ducem idem rex campum armatas perduxerat acies. cum subito uiso duce audac

et obuia precedente. Ericus fugit: effulsitque exercitum parte et cedibus exposuit et in numeris militibus captis. et infectis. inuitus ducem dicitur. opibus et gloria sublimatur. que quidem ei omnia uictoria uerbum uiri dei contigerunt. Cum enim primus eorum qui uocati fuerant. abbas sanctus adueniens regem in castris positum inuenisset per multas dies uincenas acies ne mutentur impediret. denuncians regi. quasi conflictum miseris. uictus. et confusus abibis. Nouissime uero cum eiusdem regis plurimum creuisset exercitus. ignorans quod non in multitudinem foret euentus belli uirum sanctum querentem ea que pacis erant. uictus audire contempsit. At ille ducem ramulfum et catholicorum aciem uerbis potentibus adhortatus: sic regi fugam sic illis uictoriam pollicitus et triumphum. Cumque ad primam uillulam declinasset. et instaret orationi: repente fugientium. et insequentium clamor audiri. Siquidem per eundem locum fugientem regis exercitum. ramulfus persequeretur. Egredius itaque fuit quidam ex his qui cum abbate erant. unum ex militibus occurrit: et quod accidisset interrogabat. At ille siquidem licet non uiderat.

uidi impiū sup exaltatū. ⁊
 eleuatū sicut cedros libani:
 ⁊ transiui. et ecce non erat.
Nec mora dur ipse secutus. ^{mox}
 ut monachū uidit. sicut erat
 armatus. equo desiluit. ⁊ er
 pedib; aduolutus. grās ago
 mād deo. ⁊ fidei seruo eius.
 qā nō ē in uris urib;. **R**e^o fi
 dei collata hec uictoria ē: itinq;
 isihens equo hostes insequē
 batur. **N**ec tū hec plaga in fluc
 ta sibi celtus. correptus ani
 mus regis. n̄ detinuit pcella
 quā ⁊ glomerauerat pue mē
 tis elatio. s; p^o fugā reuulsus.
 reuulsus qui euaserant simulās
 alactatē. regio ornatu se ac
 tollens. stipata militib; curia
 utinq; pte iul; acer liri. ⁊ p^{us}
 instructo petro ⁊ multar; p^umil
 lionū auctoramentis accento.
 de cause sue rationib; eloq; iul;.
Srior petrus electionē dñi sui
 canonicā asserit: uūba sua
 multis canonū assercionib;
 munit. **A**t ū ū dei n̄ in sermo
 ne. s; in uirtute regnū dei. eē in
 telligens: scio mād petre te
 uirū sapientē. literatū eē: ⁊
 uinā sanior pars. ⁊ honestior
 ad te occupassent negocia.
Dmnā te patronū causa fel
 no; optinet: ⁊ sū dubio ratio
 nabilia allegantē nlla post;

impedire faciūdia. **E**t nos qdē
 agrestes ⁊ questionarij sepius
 hgomb; quā pragmatias
 ⁊ aduocacionib; alluen: si cau
 sa fidei nō eēt institutū silen
 cū tenēma. **F**uit autē cogit
 nos caritas eloqui: qā timi
 cā dñi quā in tēpore passiois.
 n̄ ethnicus p̄sūpsit scandē n̄
 iudeus: fauctore hoc dno. petr^o
 leonis latat. ⁊ dirūpit. **Q**ua
 ē fides unius deus unū baptis
 ma. **N**os neq; duos dñs. nec
 geminā fidē nec duo baptis
 mata nouim; **D**e ab antiq;
 ordinar: una archa tēpore dilu
 uij fuit. **I**n hac octo aie tenis
 oib; peymtib; euaserūt: ⁊ qd
 qd ext archā iuenti sūt peri
 erūt. **A**rchā hanc typū tēne
 ecclie: nemo q̄ ambigat. **A**r
 cha alia nup fabricata ē: ⁊ cū
 sint due: alteram necēē ē esse
 adulcām. ⁊ in p̄fundū dūngi.
Archa q̄ regit petrus. si ex
 deo ē: necēē ē ut archa q̄ re
 git innocēcius obruat. **P**eri
 bit q̄ ouentalis ecclia: peribit
 occidens totus: peribit siancia:
 peribit germania: hiberi ⁊
 angli. ⁊ barbara regna. in
 p̄fundū pelagi demgentur.
Religio cameldrensis. ⁊ car
 nuliensis. ⁊ chuniacensis. ⁊
 alstiensis. ⁊ p̄monst̄ensis.

aliaq; innumerabilia seruoꝝ
dei. ⁊ ancillarꝝ collegia. necesse
ē ut sub uno turbine corruat
in abissum. Epōs. ⁊ abbates.
⁊ reliq; ecclie p̄ncipes. collo
p̄cipiti mola almaria. alliga
ta. pelagus vorax excipiet.
Solus ex p̄ncipibꝝ mūdi ar
cham petri int̄iuit iste roge
ri. ⁊ ceteris oibꝝ enecatis. sol
ipe saluabit. Absit ut tota
mūdi religio peat. ⁊ ambi
cio per cuiꝝ uita palā ē q̄ ex
citat. regnū celoz optineat.
Ad hec ūba nō ultꝝ se potant
q̄ p̄sentes aderant d̄uere.
s; abhominati sūt ⁊ uitam
petri ⁊ causā. abbas autē te
nens manū petri. eleuauit eū
⁊ simul ipe surrexit. tuciorē
inquirens si in cretas intrabi
mus archam. Et sicut iā q̄
dē mēte d̄ceperat. salutaribꝝ
illū aggrediens monitis co
opante grā dei. p̄tinus p̄sua
sit. ut ad urbē rediens. in no
tencio p̄pe reconciliaret. So
luta cōtione rex nō dū uoluit
obedire. q̄a sc̄i petri patrimo
nū. qd̄ in cassinēsi. ⁊ b̄nuēta
na puincia. amplissimū ē au
pidꝝ occupauerat. putabatq;
hūc nū suspēsiōibꝝ aliq̄ p̄uile
gia p̄q̄ in iulꝝ p̄p̄u deinceps si
in stabili r̄etur hereditas.

extorquere

Sic herodes uidens saluato
rem d̄tēplis. ⁊ quē delirauit
absentē d̄tempit p̄sente. S;
opmic deus claritatē quā ac
cepit a patre dedit hoimibꝝ. ⁊
d̄tempnentes se facit in glori
os. ⁊ erigit in sublimē humili
atos. Igitꝝ cū rationē cuiusdā
uri nobilis. ⁊ in urbe salerni
tama notissimi. succubentibꝝ
medicis. quoz ibi papue ars
uiget. ⁊ studiū. eide uita de
medicoz auxilio desperanti.
nocte qdā p̄ sompnū appares:
in timauit aduenisse salernū
uirū sc̄m. ⁊ in curacionibꝝ effi
cace. hūc inquire n̄bz. ⁊ de la
uac manū eius bibē. Queli
uit inuenit. aq̄ petijt. bibit
dualuit. Hoc ūbū p̄ totā ur
bē diuulgatū: ad aures regis.
⁊ p̄ter eius puenit. Cum omni
iq; p̄ploꝝ fauore. solo rege p̄ma
nente in malicia. abbas ro
mā reuētit. p̄d̄c̄m ū petrū p̄sa
nū. ⁊ quosdā alios recona
liat ecclie: ⁊ in oꝝc̄cio p̄p̄ d̄te
derat.

Ad uenāt tempꝝ in q̄
d̄pleta amorrei ma
licia. anglꝝ p̄uidens.
iā gladiū uibrabat. ⁊ p̄
tūsiens domos quaz sup
liminaria sanguis agni
inbuerat: ad domū petri

leonis ueniens. salutare in ea
 n̄ reperit signū. **S**aussit ig̃
 miserū. n̄ tñ ilico defungitur.
 s̄ dat̄ p̄ r̄diuū penitencie locus.
 ille patientia dei abuit. v̄ in p̄cō
 suo morit̄ desperat. **M**iserabili
 pompa corpus eius effert̄. cada
 uer eius in latebris sepelit̄. v̄
 usq; hodie fouea illa a chato
 lincis ignorat̄. **A**ctū pars ip̄i
 us. papā sibi alterā p̄ illo sta
 nuerūt. nō tā exptuacia sal
 matis. q̄ ut optinuit. p̄ aliq̄
 temporis morā. pape innocēno
 reconciliarent̄. **Q**uod sine
 mora p̄ manus serui sui p̄p̄
 essent. **N**ā v̄ ip̄e ridicul⁹ por
 fer̄ p̄ri leonis heres. ad eūde
 uix dei nocte se stulit. v̄ ille eū
 nudatū q̄de usurpatis insigni
 b; ad dñi innocēti pedes ad dux
 it. **Q**uo fr̄o ciuitas gratulabū
 da letat̄. innocēno ecclia r̄d
 dit̄. romana p̄pls ut pastore
 v̄ dñm innocētiū uenerat̄.
Abbas clareualhs in mira
 reuerēcia habet̄. ab oib; auc
 tori panis v̄ p̄ patrie p̄dicat̄.
Procedente uiri nobiles p̄se
 cuntur. acclamat p̄pls. mar
 ne serunt. v̄ om̄s ei p̄mito aīo
 obsecant̄. **S** q̄ dñi ille glam
 tolerauit. **Q**uā diu pace frui
 tus ē. p̄ tā diuīnū labore. **A**et
 diem p̄ aīo regē acquieuit.

Sedans oib; v̄ compōitis. iux
 q̄noq; dies tenei potuit. qui sep
 te annis v̄ ult̄ p̄resartenda.
 eadē scissione sudauit. **E**reun
 ti aū uniusus occurit p̄pls. lac
 mātur post eū. v̄ se ab eo postu
 lant b̄ndicti. v̄ orōib; er̄ aī oī
 se deuotione d̄medat̄. **A**ccep
 ta ig̃ ab innocēno licentia d̄
 firmata pace ū dei regredit̄.
 v̄ maximū domi reportans
 gaudiū a fr̄ib; aī gr̄az actioē
 deuote suscipit. **I**nterea ro
 me innocētiū p̄restatiue dis
 ponit. undiq; uisitatores oc
 currit. alij aī negocijs. alij
 gr̄a d̄gaudiendi adueniūt. p̄
 cessiones p̄ ecclias sollempni
 ē celebrat̄. depositis armis ad
 audiendū ūbū dei plebes acc̄
 ruit. **P**ost uulstarias egesta
 tes. ciuitas in breui opulen
 ta refloret. **Q**ue discordie tē
 pore disticta fuerat. pace solida
 ta reducit. v̄ reuocat. arant̄
 solitudines v̄ deserta pingues
 cunt. **R**equiescūt singli sub
 uite v̄ ficulnea sua. nocturne
 silent excubie. v̄ ap̄t̄ iam
 is om̄is timor excludit̄. **D**ato
 tēpore innocētiū ecclie rui
 nas restaurat. recolligit ex
 ules. ecclis antiq̄ seruitia reddit
 de populatas colonias expul
 sis restituit. v̄ in sup̄ dona

apud
Agrua largit' p' singulos. Mo-
nastiū q' aq's saluas. i' scā
anastasiū miris honore sta-
tuit. qd' quidē ibi p'us fuerat:
h' hoc tempore sol' ecclia de-
erat habitato. Constructis
itaq' cenobialib; mansioib;
& reformata ecclia. assigna-
tis enā ad alimonias domo-
ags & vineis: adaranualle
abbate & uentū fr̄m sibi
mitti dñs ip' uoluit & opti-
nuit. Nutritur ig' bernardus
piscane olim ecclie iuce dñs.
& religiosi cū eo fr̄s. qui scdm
bñ bñdichi reglam in eodem
loco dño deseruirent. Cito
p'fecit illa plantatio: & asso-
ciatis sibi uiris indigenis
seruoz dei multiplicatus ē
numerus: & pingua Agrua
nutrimētis. in colume & multi-
plex in breui p'dicere penuli-
um.

22
Abbas sc̄s ad studia
sua reuulsus: dilc̄m
amplectit' epitalamiū. Cōu-
lis enā regionib; odore religi-
ois illi' ubiq; diffusio: fr̄s
ad fundenda monastia in-
uitant'. fundata quoq; &
statuta se dicioi ei' subiciunt:
& aq'ores me ut. reglas dis-
cipline. & diuisaz regio-
nū ciuitates ex hoc collegio

meruere ep̄os. In p'imo roma
sumo ornatur p'pontifice. Sre-
neste steph̄m habuit: totius
modestie uirū. Ostia: uirū
magrū hugonē. In ipa quoq;
romana curia henricus & ber-
nardus. alē p'elbit alē diaco-
nus: ordinati sūt cardinales.
Srope urbem romā nepa sub
holerto refloruit. In tulna pi-
sis: nālis soli grā & magnū
ecclie lumē. baldūm effulsit.
Cū alpes lausēne: dact' ē ame-
deus. Sedimo garin': lingo-
nes godefridus: autilliodoro
alan' flānetis. bñardus: tel-
uac. henricus. Tornaco ger-
ardus. eboraco. henricus. In
hybniā duo ep̄i: re & noie xp̄i
am. In alimānia ciuitate curia
algot': sapia. etate. & grā reue-
redus. Hec luminaria de cla-
ualle assūpta. fulgore purā p'
dictas urbes sua illustruere plē-
na: & pastoralis officij. elucida-
tes glām exēplū cetis ep̄is fca
sūt. doct'ne & uite: & in altitu-
dine sua semp hūiles & stiterūt.
24
Questimto siquidē in
uoceno ip' & suetel-
sonib; celestino & lucio cō uelo-
at' dñmatis. bernardus que-
pus apud scā anastasiū alba-
tem dñm' ordinatū ip' urb'
efficit. Hic sedicione orta in

p[ro]p[ri]o. pulu[er]em pedu[m] in litigan-
 tes extulit: et relictis eis. in
 franciã uenit. Cumq[ue] roma-
 se comedent ac morerent. et
 ad inuicem sumerent expectauerunt
 in pace: don[de] sangani fluctibus et
 dampnis afflicti: ei[us] p[re]sentiã
 cuperent et optarent. Qui in
 terram celebrato remis[is] d[omi]no.
 clauu[m] alle humiliter uisitauit:
 et gl[ori]am pontificatus roma[n]i.
 pauper[um] representat aspectibus.
 Mirant[ur] o[mn]es in tanta altitudi[n]e
 humilitate[m] immobile[m]: et in t[er]ra
 excellenti culmine posita. sicut p[er]
 manent uirtute[m]: ut altitudi[n]e loca-
 ta humilitas possit exteri[us]
 fulgeat: et uirtute[m] neq[ue]q[ue] in-
 t[er]ius inanescat. Adhebat car-
 ni ei[us] lancea tunica: et diebus ac
 noctibus cuculla uestitus sic i-
 bat: sic cubabat. Intus mo-
 nach[ic]i habitum retinens. extra
 se pontificis. et moribus et uestibus
 exhibebat: rem difficile[m] agens.
 diuersas in uno ho[m]ine p[ro]p[ri]a-
 te[m] exhibens p[er]sonar[um]. Segme[n]ta
 tanta ei circumferebantur pul-
 uinaria: locus ei[us] pallis op-
 tus. cortina ambiebatur pur-
 purea: sicut si resolueres opime[n]-
 ta. inuenires sup[er]iectis lanceis
 et plasa st[er]mina. et paleas et
 globatas. Homo in facie.
 deus uidet in corde: ipse u[er]o bona

corã deo et ho[m]inibus p[ro]uidebat.
 Alloq[ue]t[ur] fr[atr]es n[on] s[ed] lacrimis. mit-
 tens sermonibus a uilla a cor-
 de suspiria: hortat[ur] et solat[ur]
 et se mit[is] eos. fr[atr]em et sociu[m]. n[on]
 d[omi]n[u]m ex[er]tib[us]. ul[ter] magistru[m]. Cumq[ue]
 ibi morari diucius n[on] patet[ur]
 eu[m] magna p[er]sequente comi-
 tanciu[m] multitudi[n]e. salutatis
 fr[atr]ibus. ut in italia[m] dirigens ab-
 cessit: et ad urbem puenit.
 Scripsit ad eu[m] papa[m]
 in s[ed] libru[m] multe sub-
 tilitatis in q[ui] acutissima indaga-
 tione t[ame]n ea que circa eu[m]. q[ui] in-
 fra s[un]t p[er]sequens: etia[m] ad ea
 que supra ip[s]u[m] s[un]t ascendens.
 tanta de natura diuina dis-
 seruit. ut uideat[ur] in t[er]cio celo
 assump[er]it. audisse q[ui]da[m] u[er]ba.
 q[ui] n[on] licet ho[m]i[n]i loq[ui]: et regem in throno
 suo uidisse. In hijs que infra
 et circa eu[m] s[un]t. mor[is] societas.
 nature equitas. officio[rum] disti[n]-
 ctio. consideratio me[ri]to[rum]. diu-
 ditatio p[ro]p[ri]etatu[m]. subtilissi[m]e
 distinguit: et singulis in suo
 g[ra]de sui dignitas itinat. In
 hijs que sup[er] ho[m]i[n]em s[un]t spe-
 ctat[ur] celestia. n[on] eo in q[ui] angeli
 q[ui] semp[er] adheret deo considerat[ur].
 sicut eo modo quo pot[est] ho[m]o puri a-
 nimu[m]. et metis sincere diuina
 attingit: et p[ro]formae ierarchie
 celesti. sacerdotiu[m] t[er]restrale. Cum

111
 112
 113

enī i celesti milicia steter alio?
alijs pncipai. v. ministiales
spc ad nutū supior potestati
ad diuisa officia delegati: qdā
inanius assistente ab ipō acci-
piunt. q̄ alij u' agenda ul' in-
telligenda icinuat. Cūq; ex-
igat hō ipositure sue reueren-
tia exhibei. ad honore sume po-
testatis cūta referri necesse ē:
q̄a cū sit subdit' hōi hō. ul' spū
spc. subdi maxie oportet deo.
de cui' mune ista dat' placio.
v. quo docente fit. ut pate-
at hōi tā dignitas sui. q̄ p-
fide v. spē ad diuine dēpla-
tionis p m̄ daco. in dulta ac-
cessio. **D**ictabat uir dei. v.
nūq; scribebat in tabulis.
n̄ paciebat perire in spira-
ta sibi diuinitus. sedabat
lites eccliar. v. appellaciones
importunas. q̄s in se de-
uia discordes dicitabant. blan-
do spiramie dponēs. v. ipō
in crepante redibat tūquilli-
tas. v. de tumescenti' pcellis.
q̄ sediciosi an̄ ipm̄ venerant.
v. bile diffuso scaturientes de-
clanacionibus: reuēbant
pacifi.

Adhesit ei p̄ oib; comen-
tebaldus. v. dilacionē
būficijs psecuta. se v. sua in sub-
sidia. dare uallis exposuit.

m
v. mamb; abbatis posuit aiām
suā. deposita altitudine pncipa-
li. se in ter seruos dei dseruū
exhibens. nō dnm̄. ita ut obe-
diret ad omnia q̄cūq; dom̄
illi' in fimi i perassent. **E**ue-
bat ig' fundos. dstruebat do-
mos: abbatys nouis p̄lebat
impensas: v. ubicūq; serui dei
extendissent ppagines. dele-
gebat penūas. nō unam do-
mū sic salomon iherosolimis
statuens s; ubicūq; hui' scema-
tis dledissent plone. satage-
bat eis ministre necessaria:
q̄ xpo in tris plenti. ppā fa-
teret mātionē. **S**ed hoc in
arbitrio uiri dei posuit: ut q̄b;
cūq; egentib; eo mādate. ad
opus dei sup̄ p̄beret. **V**idens
ig' abbas promptū pncipis ai-
mū. pietate pietate attendit.
v. maxie q̄dē domesticis fidei.
uoluit eē eū obnoxū. v. mo-
talia templa fundare dfuluit:
velemofinas ea sagaatate
disponē. ut semp fructifican-
tes. redimuis. v. renascētib;
accessionib;. nouas sep̄ elemo-
sinas p̄tinent. **D**em̄de ege-
nis. quos hac illac q̄ q̄ uepres
pungentes simili paup̄tant
exagitat. om̄imodis docuit mi-
sereri. alijs indumēta. alijs
alimēta largiri: monuit v.

et q̄ an̄ iucit' alij
amae' ul' auster'

sugessit. ut p se ipm xeno do
cipia visitaret. nec horret
alios languenciu. qm in hoc
dupharer demene bonu
si videret. v foueret. si co
solaret v reficeret. huiliae
paupu opilliores. de fende pu
pillu v vidua. miseri v mo
dae. sermones in iudicio dis
pone. punde quieti ecclie. raa
one gladiu intellige. qm elemie
tariu instaret. summa pna
palis officij ei intimas. v
het apncipe exquiri ex debi
to. ut laudi bonoz. v vindic
te maloz intendat. **H**ec v
alija humilimodi salubria
monita ho raaonabilis re
uerent accipiens. luxum cu
rie. v fastu altitudis in hu
litate. v honestate vuit.
n erat qui implencia ei au
der in decens ul' age ul' loq.
si hoc v ei placere studeat.
siue ficto siue puro aio. eai
quibz delcari dnm suu vide
bant ipi quoqz sepius fidi
tabant. Introducebat igz
ad eu. qui familiaris ei al
sistebat. paupes patientes
calupniam. mciabat lan
guentes plateis iacentes.
v quiscunqz in amantudie v
miseria sicutos. v ipse ob
lata sibi occasione demene

85
letabat. v alionu gra amplet
tebat. quos de huiusmodi rebz
videbat sollicitos. **D**emqz
duos religiosos viros. dep
monstrensi ordie euocatos.
elemosine siue pposuit. ad quoz
cura spectaret. circuire castel
la v vicos. mqbz ipse manet.
v de ppa mensa languentes.
v leprosos omis q ibi manebat.
qua diu in illis locis eet ha
budant refia nullit. sed v
alijs pauperibz largas v
gruas plonis elemosinas.
siue in cibis. siue in vestibz
eoz ministio donai institu
it. **E**t illos quide tantu in
domo sua voluit ee dnos.
ut potestatiue pncernis v
pistoribz. v comis. v religis
ministerialibz que uellet
iuberet. q placere tollent.
nec eet. qui aliqd phibere
audet. ul' referre ad comi
te. si i aliquo pdigi videtur.
Hij duo quos predixi n
mentes dnm. v comiti place
volentes v do. n magnifice
na pncipis miruebant. q
caritatis plenitudine se suis
iplei pncipat. n deo in gra ee
volebant. si muenrent de
sides v auari. ubi eos p mpy
tos v expeditos dispensato
res ee tam voluntas dei. q

pncipis sufficiens bonitas
miserisset. Erat p̄terea horoz
officio deputatu. ut mona-
chis & religiosis viris. q̄s
ad curia diuisa mittebant
negocia. hospicia p̄vident:
& de penu & horreo comitis.
necessaria ministraret. Cir-
cūferebat etiā rigete bru-
ma. aptatis sarcinis. pau-
per indumenta. & pelles & vir-
ros & calcimēta. in q̄b; n̄ ab-
surgia deerat. q̄ puicos in-
digis erogabant. Nullū i-
comutatu illo demēcie deerat
opus: ad portū illū naustra ^{iuri}
gi om̄s titū habebant refu-
giū. Temporib; famis. nō
sic pharao frumta venūde-
dit p̄plo. n̄ miseritute sibi
erogatis annomis subiegt
egyptū. & abbe scō q̄i alco po-
seph diuimore vltus & schario.
q̄tis egenis aperuit horrea.
nec exhaustit p̄plū pecunia.
nec aliu circumuenit afflictos.
nec re paup̄ica ad se trāslata.
pueros in tra cumulatit the-
sauris: s; in celo portus thesau-
ri & ans. in fatigabilis distri-
butoi. cū magna alactate. &
pecunias distri buit & ano-
nas. Nec defuit vtro in hian-
ti celestib; magni pondis &
horrendi tēptacio. & aggressi

ē eū tā rex q̄ p̄ncipes. & cōmora
ē & tremuit tra: & q̄i n̄rat
cēt eide? rapinis. incendijs.
fere oīa. ad eū p̄uenia. de po-
pularoub; exposita erant:
& operunt facie tre regis exer-
citus: & passim oīa uastabā-
tur. Nec erat ei tutū resistē.
ul' obuiare p̄secutorib;: q̄a &
sui deseruerant eū manifeste
i festantes. & q̄ remāserant.
in sidys. n̄ ad subsidia erat:
& erant vndiq; angustie ḡues.
q̄a nec domi sibi caue. nec ex-
t̄ potat & gr̄ua sibi p̄uide?
cū omnino q̄ sui eēt nesceret.
& tam de p̄fidia refugay. q̄
de duphitate suoz diffideret.
¶ In has angustias & ius ad
Dnm. de celo quesuit auxiliū:
& accito viro dei. cui vltimo
mexie utebat. nō desperans
de miā dei. hoc ex er̄ responso
accepit. ut intelliget. q̄a fla-
gellat d̄ns om̄ne filiū quē re-
cipit: & huiusmodi correptio-
nes. ul' purgant ul' p̄bant
aiām: & gloriosiore fuisse iob
cū sedet in sterquilinio. q̄ su-
ill; cū circūstante exeratu. se-
dit; illesus in solio. Ostendit
ei v̄ sc̄s salomonē peccasse in
ocao. & ab usū bono pacis de-
fluxisse in uicia: cū dāuit p̄-
eius absolon filio p̄sequente

Similitudo

Quo tr
prafu

et
 uniuerso israhel aduersus eu
 animato pmanissim in gra.
 Intimauit eam quom satha
 nas colaphizauit aplm? m
 quatr bulacione imobilit p
 seuerans. illud meruit au
 dire. qa vtr infirmitate p
 fiat? vqa implenti uita. seg
 niores nos faciut ppha. v cr
 cuspiciores adusa. Hec au
 diens venabilis comes.
 magnifice nat? Duo imē
 si ponderis. v miri opis va
 sa aurea iquibz pnciosissime
 gēme habebantur in cluse.
 que insolēpmitate corone
 sue. per angloy henricus a
 uūds eius ad ostetacionē
 diuinae suaz. v glē sue i mē
 sa corā se habere sūenerat.
 sub omī celeitate pferri i ubz
 i mediu. v a corde suo delect
 tacionē huiusmodi auellenis.
 gēmas aretinaclis suis ab
 sthi iussit. v auz sfringi pce
 pit ut vendent? v de pao eoz
 dilca dno sup ~~auz~~ v topa
 non. tabnacla fūdaretur.
 Act desiste bar am alech. ab
 infestacione isrl. s; moyses e
 leuatis i cel māibz pntus ē
 victoria? v rethentibz se hosti
 bz abbas scs sequest solliat
 clamantibz ad dnm. v domi
 plorantibz frībz. irrupit in

anes. v itēpore macūdie frs
 ē reconaliaco? v allegacionibz
 diuinis ~~in~~ in tercurrētibz
 detinuit pcelle? v reūsa ē
 in ter regē v pncipē inquil
 litas magna v desiderata
 serenitas. **Explicit liber secundus**

**Incipit liber tertius in vita scti
 Bernardi clareuallis alba
 tis atq; doctoris**

Bernardus quidem
 signis atq; mira
 clis. ut orbis operit
 uniuersus. fidelem
 famul' dei Bernardū dare
 uallensem glorificauit abba
 tē: sicut glouosus semp mscis
 suis. v in sua mirabil' ē maiesta
 te. Ceterū sic malachia scilicet idē
 ipē commendat: pūmū martinūq;
 miraculū qd exiuit ipē fuit.
 Seren' uulau. modestus habi
 tu. circūspectus i ubis. in ope
 amozatus. in sac' meditatione
 assiduius. in orōe deuor'. v
 sicut alios ipē mone. crebra
 siqdē expiēcia p suafus. de
 oi re magis fidens oracioni.
 q' industrie ppe ul' labore.
 Magnanim' in fide. longani
 mis in spe pfrs in caritate: sum'
 in huilitate. p'pui' pietate.
 In talis puidus? in nego
 cys efficax: nūq' m' mnr' q' in
 oao oculos. **Incipit** inter

Mellifluis +

bat

+ Quos tres libros sequentes composuit Dns Gaufridus monachus Clareuallis.
 prefixo aliquo prologo, qui hic est omissus, sed habetur in impressis.